

Verslag concept
Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid

Datum commissievergadering	:	14 januari 2021
Commissievoorzitter	:	Mw. N.M. van der Waart
Commissie-adviseur	:	Mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 52 82 / neeskenss@noord-holland.nl

Aanwezig:

Commissievoorzitter:		: mw. N.M. van der Waart
Commissiegriffier:		: mw. S. Neeskens
Leden van de commissie:	50PLUS/PVDO	: --
	CDA	: mw. W. Koning-Hoeve
	CU	: M.C.A. Klein en mw. J.K. Hoogendoorn-van der Maarl (duo-commissielid)
	DENK	: S. Koyuncu
	D66	: Mw. Gonggrijp, mw. A.J.C.E. Strens
	FvD	: --
	GroenLinks	: M.T. Cardol en mw. A. Er
	OSNH	: G.H.J. Kohler
	PvdA	: G.L.J. Leerink mw. A.A.J. Jellema
	PvdD	: F.A.S. Zoon en I. Kostic
	PVV	: R. van Tiggelen (duo-commissielid)
	SP	: E.M.A. Smaling en mw. J.M.E. de Groot (duo-commissielid)
	VVD	: N.A.L. Roosendaal en M.C.N. Mokveld (duo-commissielid).
	Fractie Baljeu	: --
Gedeputeerden:	C. Loggen (VVD), mw. E. Rommel (VVD) en J. Olthof (PvdA)	
Afwezig:	E. Stigter (GL) en mw. I. Zaal (D66), 50PLUS, FvD, fractie Baljeu	
Notulist:	mw. F.E. Bijvoet (Moneypenny BV)	

Agenda

1. Opening en mededelingen
2. B-agenda Gezondheid
- 2.b Biodiversiteit: Vaststelling Masterplan biodiversiteit
3. B-agenda Water
- 3.a Water: Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027
4. Rondvraag portefeuille dhr. Loggen (Water, WED, CPMR)
5. B-agenda Gezondheid
- 5.a Gezondheid: Programma Tata Steel 2020 – 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda NLG 11-01-2021)
- 5.a.1 Gezondheid: Vervolg Kosteneffectiviteitsonderzoek NOx Pelletfabriek Tata Steel (betrekken bij programma Tata 2020-2050 NLG 11-01-2021)
- 5.b Motie Tata afdoen
6. B-agenda VTH
- 6.a Brief GS aan PS inzake ontwikkeling VTH bij provinciale bedrijven d.d. 17 december 2020
7. Rondvraag portefeuille dhr. Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid & Milieu)
8. Sluiting

1. Opening en mededelingen

De **voorzitter** heropent om 18.02 uur de uitloopvergadering van de commissie NLG en heet alle aanwezigen van harte welkom. Maandag 11 januari jl. heeft het eerste deel van de vergadering plaatsgevonden. Hedenavond is het tweede deel aan de orde.

Mededelingen voorzitter:

- De Expertmeeting Recreatieschappen staat ingepland op donderdagavond 28 januari a.s. 19.00 uur tot 21.00 uur. De bijeenkomst is opgenomen in de Jaarkalender. De Statenleden ontvangen binnenkort nadere informatie alsmede een uitnodiging via Teams.
- De Randstedelijke Rekenkamer heeft aangegeven dat het onderzoek naar Tata inmiddels is afgerond en dat het nu aan GS is aangeboden voor bestuurlijk wederhoor. De verwachting is dat het rapport in de commissievergadering NLG van 8 februari a.s. zal worden besproken. De Rekenkamer heeft verzocht om voorafgaand aan het delen van het rapport nog een toelichting over het onderzoek te geven aan de werkgroep. Het voorstel is om de bijeenkomst in te plannen op woensdagavond 27 januari a.s. via Teams. De voorzitter verneemt via de chat dat de Statenleden hier interesse in hebben.

Mededelingen GS:

- Gedeputeerde **Rommel** zal na de behandeling van agendapunt 2 een mededeling doen.
- Gedeputeerde **Olthof** heeft eveneens een mededeling. Deze komt aan bod bij de behandeling van agendapunt 6 (VTH-taken).

2. B-agenda Gezondheid

2.b Biodiversiteit: Vaststelling Masterplan biodiversiteit

De **voorzitter** merkt op dat maandag 11 januari jl. de inbreng in eerste termijn van de Statenleden heeft plaatsgevonden. Zij geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

Gedeputeerde Rommel bedankt de Statenleden voor hun complimenten en inhoudelijke reacties. Zij bedankt eveneens de sprekers alsmede de uiteenlopende partijen waarmee overleg heeft plaatsgevonden. Ook tijdens het BOT-overleg zijn diverse nuttige toevoegingen meegegeven, die verwerkt zijn in het voorliggende Masterplan. Thans gaat de uitwerking van start, in samenspraak met alle betrokkenen in het gebied en met aandacht voor alle thema's.

De versterking van de biodiversiteit gebeurt in samenhang met de andere ontwikkelingen die reeds gaande zijn, zoals klimaatadaptatie, bodemdaling, stikstof, realiseren NNN en landbouwtransitie. Er is goed gekeken naar de overlap in de verschillende visies. De provincie gaat mooie hetzij kleine stapjes zetten.

In de verschillende gebieden komen alle opgaven samen. De projectleiders in de gebieden en bij de processen hebben de opdracht gekregen om breed te kijken naar hoe al die opgaven kunnen worden geïntegreerd. Er wordt oog gehouden voor ieders belangen. Met de verschillende groepen worden de plannen uitgewerkt. De provincie Noord-Holland pakt in dezen de regie. Voorts is er aandacht voor nieuwe zaken, zoals soortenbescherming en exotenbestrijding. Er wordt

toegewerkt naar een duidelijke aanpak van de exoten, met een ambitieuze uitvoering.

Binnen de gebiedsprocessen is vooral aandacht voor de biodiversiteitsopgave. De doelstelling is het versterken van de biodiversiteit. De inwoners en de bedrijven worden via Groen Kapitaal geïnformeerd en geactiveerd. Gedeputeerde stelt voor om een technische briefing te organiseren en het overleg aan te gaan met de mensen van Groen Kapitaal; enerzijds om geïnformeerd te worden over wat zij doen en anderzijds om hun suggesties mee te geven. Uit het Masterplan blijkt dat de provincie de biodiversiteit niet eigenstandig kan verbeteren. Alle partijen zullen hieraan een bijdrage moeten leveren. De overleggen zullen derhalve worden voortgezet. In de Denktank Biodiversiteit zal de provincie samen met de landbouworganisaties en onderzoekers optrekken. Het belangrijkste is dat de biodiversiteitsgroei wordt ingezet. In de loop van dit jaar zal gedeputeerde de trendgegevens met de Staten delen. Deze zijn ook interessant voor ondernemers en inwoners die hun best doen op het gebied van biodiversiteit. Het is belangrijk om te beseffen dat er bij de monitoring ook heel veel vrijwilligers betrokken zijn. Noord-Holland is de provincie die de grootste financiële bijdrage aan groene vrijwilligers levert en hen helpt om hun werk goed te doen. Voor nadere informatie en het raadplegen van de lezingen van de meest recente Noord-Hollandse Natuurdag verwijst gedeputeerde naar de website van Landschap Noord-Holland (www.landschapnoordholland.nl).

Gedeputeerde deelt het standpunt dat een goede aanpak van de bufferzones rondom de natuurgebieden veel winst kan opleveren. Dit punt wordt derhalve meegenomen in de aanpak van de NNN-realisatie en de gebiedsgerichte aanpak stikstof. Voorts wordt in de huidige aanpak gestimuleerd dat de landbouw zich meer en in de gebiedsgerichte aanpak sneller richt op natuurinclusieve vormen. Dit maatwerk moet worden opgenomen en uitgewerkt.

Er zijn opmerkingen gemaakt over de Kennisagenda. Gedeputeerde vindt het een goede suggestie om ook bestaande kennis te delen. In samenhang met de uitvoering van de Voedselvisie zal de Kennisagenda helpen om bestaande kennis toepasbaar te maken. Ook aan de living labs wordt aandacht besteed. Die Kennisagenda is ervoor bedoeld om meer kennis te verzamelen, ook over de verdienmodellen. Middels de NNN-pilot verkrijgt men steeds meer inzichten. Er zal in meer goede en nieuwe oplossingen moeten worden gedacht.

Gedeputeerde geeft aan dat de oplossingen uit het Aanvalsplan Grutto wel degelijk zijn meegenomen en overlappen met het actieplan weidevogels Noord-Holland. GS menen dat de gekozen aanpak voor de integrale gebiedsgerichte uitvoering ruimte biedt voor de weidevogeldoelstellingen in het gebied. In het aanvalsplan is sprake van een ontwikkeling van nieuwe beheerpakketten. De provincie is derhalve in overleg met de andere provincies die het aanvalsplan ondersteunen. Het instrument van die nieuwe beheerpakketten of het uitbreiden van zware beheerpakketten kan de provincie niet alleen toepassen. Daarom is zij hierover in overleg met het Rijk (het ministerie van LNV) dat dit moet dragen. Inhoudelijk gezien is er vanuit het ministerie van LNV steun, maar er wordt nog gezocht naar een financiële oplossing om de uitvoering mogelijk te maken. Er dient vervolgens gekeken te worden naar de regels van staatssteun en de afspraken over de SNL-beheerpakketten. Het huidige actieplan biedt in principe voldoende aangrijpingspunten om snel te schakelen en de gelden in te zetten. Het belang van het behoud van de weidevogels wordt door de Staten breed gedragen en heeft alle aandacht.

Voorts zijn er vragen gesteld over de investeringen in bermbeheer. Die kilometers berm in de provincie kunnen heel veel bijdragen aan de biodiversiteit. De zogeheten "infranatuur" valt onder de provincie en niet onder de gemeenten. Het college wil vaart maken met het beheer hiervan, maar dat kost geld. Het heeft hiervoor ruimte gemaakt en meent dat het een goede bijdrage levert aan het Masterplan.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) constateert dat een kwart van de gelden die voor het Masterplan biodiversiteit zijn bestemd, te weten 2 miljoen van de 8 miljoen euro, naar het ecologisch bermbeheer gaat. Dit betreft een enorme investering. Hoort deze niet gedeeltelijk bij de infrastructuur? Mevrouw Hoogendoorn is benieuwd wat de andere commissieleden hiervan vinden.

Voorts vraagt mevrouw Hoogendoorn hoe gemeten zal worden dat de biodiversiteit daadwerkelijk gaat groeien.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bedankt gedeputeerde voor de uitgebreide toelichting en heeft er vertrouwen in dat er in gezamenlijkheid hard aan gewerkt zal worden. Onlangs heeft er een gesprek plaatsgevonden met vertegenwoordigers uit Het Gooi over de cabomba. Deze bijzondere exoot veroorzaakt veel hinder. Kan gedeputeerde hier wat specifiek over zijn?

Gedeputeerde **Rommel** geeft jegens mevrouw Hoogendoorn aan dat het gereserveerde geld onder Mobiliteit & Infrastructuur valt en ten goede komt aan het realiseren van infranatuur. De provincie wil het goede voorbeeld geven, maar daarvoor is geld nodig. De gebiedsprocessen kennen meerdere doelen die versterking van de biodiversiteit tot gevolg hebben.

De denktank zal in de uitwerking de doelen stellen en "smarter" maken. Op het meten komt gedeputeerde nog terug. Thans wordt een meting verricht waarvan de resultaten in het voorjaar bekend zullen zijn. Hierover verschijnt een biodiversiteitsboekje. Alle flora- en faunatellingen worden in het systeem van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF) ingevoerd. Aan de hand daarvan worden eventuele verbeteringen per gebied zichtbaar gemaakt.

In de vergadering van 11 januari jl. is gevraagd hoe cabomba beheerd wordt. Als de plant niet volledig met wortel en al uit het gebied wordt gehaald, dan gaat het niet groeien.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) heeft een verduidelijkende vraag. Wordt er een nieuwe effort gepleegd op het uitroeien van cabomba?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat hier vanuit de exotenbestrijding inderdaad extra op ingezet zal worden, aangezien het een enorme plaag voor het natuurgebied is. Gedeputeerde Loggen kan er wellicht nog een aanvullende toelichting over geven.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) heeft een paar onbeantwoorde vragen:

- Is gedeputeerde bereid om op alle vijf de thema's evenveel nadruk te leggen?
- Hoe gaat gedeputeerde om met het zorgpunt over de randen van de natuurgebieden en de bijbehorende extra eisen?

- Hoe gaat gedeputeerde om met het zorgpunt over de omzetting van zoetwater naar brakwater?
- Komt er een actiever ganzenbeleid? De ganzen vernielen immers veel biodiversiteit.
- Is gedeputeerde ook bereid om de particulieren meer te stimuleren om meer biodiversiteit in eigen tuin te realiseren?

Gedeputeerde **Rommel** bevestigt dat GS op alle vijf de thema's evenveel nadruk legt. Van ieder thema wordt een separate uitwerking gemaakt met de mensen in het gebied. Het is voor het college wat lastiger om beleid te maken aangaande de particulieren. Zij worden derhalve via Groen Kapitaal bewuster gemaakt van en betrokken bij (het belang van) initiatieven die de biodiversiteit stimuleren.

De overgang van zoetwater naar brakwater valt grotendeels onder de portefeuille van gedeputeerde Loggen en wordt meegenomen in het Waterplan.

De randen van de natuurgebieden worden zowel in NNN als in de stikstofprocedures meegenomen.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) maakt zich zorgen dat er wellicht extra eisen komen voor de randen van de natuurgebieden, terwijl daar sprake is van andere eigenaren. Aan hen kunnen niet zomaar extra eisen worden opgelegd. Hoe gaat gedeputeerde daarmee om?

Gedeputeerde **Rommel** heeft niet gezegd dat er extra eisen komen. In de uitvoering gaan GS in overleg met de bedrijven in de betreffende gebieden over een mogelijke uitwerking om de biodiversiteit te versterken.

Wat het ganzenbeleid betreft, meent gedeputeerde dat daar al veel inzet op wordt gepleegd middels het Faunabeheerplan.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) benadrukt dat voor alle gebieden een heel actief ganzenbeleid moet zijn, omdat deze dieren heel veel biodiversiteit vernielen.

Gedeputeerde **Rommel** geeft aan dat er vanuit het Masterplan nog geen uitwerking is gemaakt op het ganzenbeleid. Zij komt hier derhalve op terug.

Mevrouw **De Groot** (SP) heeft gewezen op een opmerkelijke post in de begroting op pagina 34 van het Masterplan. In totaal wordt 2,3 miljoen begroot voor het versterken van de biodiversiteit in de bebouwde omgeving, inclusief infranatuur. Mevrouw De Groot meent echter deze zaken door de gemeenten moeten worden betaald. Zij kan zich erin vinden als GS het versterken van de biodiversiteit in de bebouwde omgeving willen stimuleren, maar niet als zij daartoe geld uitgeven aan gemeenten.

Gedeputeerde **Rommel** beaamt dat die stimulering van de gemeenten via Groen Kapitaal gebeurt. Zij herhaalt derhalve haar aanbod om een technische briefing met Groen Kapitaal in te plannen.

De heer **De Wit** (VVD) geeft aan dat zijn fractie het met gedeputeerde eens is dat er een

stevige ambitie ligt en dat de samenwerking met diverse partijen nodig is. De interesse van de VVD is vooral gericht op de samenwerking met ondernemers. De partij maakt zich enigszins zorgen over het wenkend perspectief voor heel veel ondernemers om mee te doen. De VVD gelooft erin dat heel veel ondernemers een stapje kunnen nemen, men met elkaar een heel eind kan komen. Hoe krijgt de provincie de ondernemers nu zo ver om daadwerkelijk mee te doen met voorliggende ambities?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat er in het kader van de biodiversiteit juist ook oog is voor de verdienmodellen. Waar de natuur wordt versterkt, wordt de biodiversiteit versterkt. De provincie gaat in de gebieden in extra overleg om te achterhalen op welke terreinen er nog een stapje extra voor de biodiversiteit kan worden gezet. Mogelijke initiatieven voor particulieren worden gedeeld via Groen Kapitaal. Voorts worden verdienmodellen bekeken om ook de ondernemers mee te krijgen. De landbouw en agrariërs zijn immers hard nodig voor het versterken van de biodiversiteit, evenals de bedrijventerreinen in de gemeenten.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor haar beantwoording en geeft de Statenleden de gelegenheid voor een inbreng in tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Zoon** (PvdD) bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording. Bij aanvang van haar verhaal gaf zij aan dat er thans kleine stapjes worden gemaakt. De Partij voor de Dieren vraagt of er dan niet meer stapjes gemaakt zouden moeten worden? De heer De Wit (VVD) gaf aan dat er een stevige ambitie ligt. De heer Zoon is het daar niet mee eens. Er wordt gesproken over een bedrag van €2 miljoen op een begroting van ruim €500 miljoen.

Gedeputeerde gaf aan dat zowel de trend als de wetenschappers zullen worden gevolgd. De heer Zoon constateert echter thans bij het volgen van de trend dat de biodiversiteit juist steeds verder achteruitgaat. Wat de wetenschappers betreft, is de heer Zoon verheugd dat de provincie het IPBES gaat betrekken. Maar gaat gedeputeerde de adviezen van het IPBES ook uitvoeren?

Gedeputeerde sprak over de bufferzones die rond Natura 2000-gebieden zouden kunnen komen. De heer Zoon meent echter dat als nu het Masterplan wordt vastgesteld die bufferzones ook daadwerkelijk gerealiseerd moeten worden. Voorts vraagt hij waarom

De heer Zoon is heel blij met de organisatie Groen Kapitaal en vindt het een goed idee om hierover een technische briefing in te plannen. Hij wil de focus vandaag echter leggen op de paraplu, zijnde het Masterplan biodiversiteit, en nog niet over de uitvoering.

De heer **Cardol** (GL) bedankt gedeputeerde Rommel voor de beantwoording en is eveneens voorstander van een briefing over Groen Kapitaal.

De heer Cardol beluistert in het antwoord van de gedeputeerde dat "iedereen", waaronder organisaties die er belangen bij hebben, betrokken wordt bij de gebiedsgerichte aanpak en natuurherstelprojecten. Het gaat GroenLinks echter met name om de bewoners. Bewoners zijn niet georganiseerd in belangen- en sectororganisaties. Het is daarom heel belangrijk om hen in

een vroege fase te betrekken.

De heer **Zoon** (PvdD) sprak zojuist over de bufferzones. De natuurorganisaties noemen het "overgangszones", dat de heer Cardol een plezieriger term vindt. In het Masterplan wordt onder meer gesproken over "meer biologische landbouw in de overgangszones". Welke middelen zijn daarvoor beschikbaar? Moet de provincie daar niet het RO-instrumentarium voor inzetten?

Het is fijn dat gedeputeerde nogmaals benadrukte hoe belangrijk de vrijwilligers zijn. De heer Cardol had echter ook gevraagd naar de financiering van hun inzet. Hij wil best aannemen dat Noord-Holland thans de provincie is die daar het meeste geld in steekt. Dat komt onder meer doordat GroenLinks in de coalitieonderhandelingen daarvoor een (tijdelijke) plus heeft bepleit. Wat gaat de gedeputeerde doe om er een definitieve plus op te zetten?

De heer Cardol herhaalt zijn nadrukkelijke verzoek om ook de Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij te betrekken.

Tot slot heeft de heer Cardol nog geen reactie gehoord op diens opmerking over de pakketten voor duurzaam agrarisch natuurbeheer. Bij het reguliere agrarisch natuurbeheer is al zichtbaar dat het geld veelal gaat naar boeren die eigenlijk al aan het einde van hun loopbaan zitten. De heer Cardol zou graag zien dat de pakketten dusdanig vormgegeven worden dat ook jonge boeren die op een innovatieve nieuwe manier willen boeren -- natuurinclusief, biologisch et cetera -- een kans krijgen om gebruik te maken van die beheerpakketten voor het duurzaam agrarisch natuurbeheer.

De heer **De Wit** (VVD) meent dat verder gekeken dient te worden dan enkel naar "tekentafelbiodiversiteit". In dat opzicht omvatten de plannen een heel stevige ambitie om met heel veel mensen, bedrijven en organisaties aan de biodiversiteit in de provincie te werken. Het draait daarbij niet alleen om het geld; commitment is minstens zo belangrijk. Dit zou de Partij voor de Dieren moeten aanspreken.

De heer **Zoon** (PvdD) vraagt of de VVD ook vindt dat er via het ruimtelijk spoor gewerkt moet worden om meer natuur te realiseren. Daar is niet direct extra geld voor nodig. Dit kan via de bestaande regels gebeuren.

De heer **De Wit** (VVD) wil eerst dat de bestaande natuurplannen worden uitgevoerd. Op dit moment is de heer De Wit uitermate tevreden over het gegeven dat in het huidige Masterplan staat vermeld dat de agrarische functie leidend is voor gebieden buiten de natuur. Dat is ook zijn standpunt ten aanzien van de overgangszones.

De heer De Wit sluit zich aan bij de zorgen en vragen van de ChristenUnie over de meetbaarheid van zaken. De VVD vindt het belangrijk om te zien wat er van de ambities terechtkomt. Wanneer kunnen PS in gesprek gaan, al dan niet met Groen Kapitaal, over de eerste resultaten op basis van het voorliggende Masterplan?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vindt het een goede zaak dat gedeputeerde aangeeft dat alle vijf de thema's evenveel nadruk krijgen. De tekst op pagina 6 moet dan wellicht iets worden

aangepast.

Het CDA maakt zich nog wel enige zorgen over het verdienmodel. Gedeputeerde Rommel zegt dat er nog onderzoek naar goede verdienmodellen moet worden gedaan. Het CDA vindt dit een belangrijk punt van aandacht. In relatie tot de Voedselvisie zei gedeputeerde Zaal dat GS streven naar ten minste niveau II van natuurinclusieve landbouw volgens de uitgangspunten van het Louis Bolk Instituut. Mevrouw Koning-Hoeve vreest dat deze ambitie niet gehaald kan worden binnen negen jaar. Het CDA meent echter dat er absoluut verdienmodellen zijn die bijdragen aan het halen van de beoogde ambitie.

Mevrouw **Strens** (D66) is heel blij met de antwoorden van gedeputeerde ten aanzien van de Kennisagenda. Gedeputeerde Rommel deelt de suggestie van D66 om daarin ook bestaande kennis te delen. Het is fijn dat dit wordt meegenomen, alsmede het feit dat gedeputeerde het belang van de living labs onderkent om de theorie ook in de praktijk te brengen.

Wat de overgangszones betreft kan mevrouw Strens grotendeels aansluiten bij de inbreng van de heer Cardol. Zij voelt de behoefte om te kijken wat er in die zones gedaan kan worden en wat er nodig is om rondom die natuurgebieden eventueel NNN te kunnen realiseren. Heeft gedeputeerde daar wellicht al gedachten over?

Tot slot komt mevrouw Strens terug op de doelen. Voor de NNN bestaan heel concrete en meetbare doelen (toename met een X aantal hectares). Voor een aantal andere aspecten in het Masterplan is de groei wellicht wat zachter geformuleerd. Daar is een goede monitoring voor nodig. Gedeputeerde Rommel gaf aan dat de Denktank ook aan de slag zal gaan met de doelen. Is de provincie dan ook blij met een versterking van de biodiversiteit? Of stelt zij vervolgens dat bijvoorbeeld de weidevogelstand met een X percentage erop vooruit moet gaan? Hoe worden de doelen smart gemaakt?

Het lijkt mevrouw **De Groot** (SP) raadzaam om van dit onderwerp een A-stuk te maken, zodat het in de eerstvolgende PS-vergadering geamendeerd kan worden.

De **voorzitter** geeft aan dat het Masterplan biodiversiteit reeds als A-stuk is aangemerkt en in die hoedanigheid naar PS zal worden doorgeleid.

Zij geeft aansluitend het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording in tweede termijn.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):

In antwoord op de vragen van de heer Zoon (PvdD) antwoordt gedeputeerde Rommel dat het college van mening is dat met onderhavig Masterplan goede stappen worden gezet.

De bufferzones zijn veelvuldig genoemd. Deze zien niet alleen op biodiversiteit, maar ook op de andere processen in de gebiedsgerichte aanpak. Wat de infranatuur en de daarmee gemoeide gelden betreft, wil de provincie het goede voorbeeld geven. Het Masterplan is niet het enige geld dat voor biodiversiteit beschikbaar is. Het realiseren van NNN of verhelpen van de stikstofproblematiek draagt ook bij aan de biodiversiteit.

De heer Cardol (GL) vroeg om extra betrokkenheid van de bewoners bij de natuurherstelprojecten. De provincie neemt dit mee in de gebiedsgerichte aanpak. Over de financiering ten behoeve van de groene vrijwilligers zal ook het volgende college een

beslissing moeten nemen. Gedeputeerde Rommel kan daarover op dit moment dus niet beslissen.

Wat betreft de pakketten voor duurzaam agrarisch natuurbeheer is ook zeker aandacht voor jonge boeren. GS kijken daar momenteel goed naar. De NNN-pilot is onlangs afgerond. Binnenkort volgt een evaluatie. GS zullen uiteindelijk PS ook informeren over de voorgenomen aanpak. Ze zijn thans echter nog lerende.

De vraag van de heer Cardol over de Biodiversiteitsmonitor Melkveehouderij acht gedeputeerde terecht. De monitoring is gericht op de juiste KPI's. Deze wordt uitgebreid, ook met informatie over de kruidenrijkdom van de graslanden.

De VVD vroeg naar de meetbaarheid. Gedeputeerde hoopt de Staten voor komende zomer al de eerste resultaten te laten zien.

Gedeputeerde gaf aan dat alle vijf de thema's evenveel nadruk zullen krijgen. Het CDA deed naar aanleiding daarvan de suggestie om de tekst op pagina 6 aan te passen. Gedeputeerde is bereid hiernaar te kijken.

Gedeputeerde is het voorts met het CDA eens dat de verdienmodellen een heel belangrijk aandachtspunt vormen.

Op de meetbaarheid van de doelen komen GS nog terug. Zij zullen hierbij onderscheid maken tussen de verschillende natuurgebieden.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor haar beantwoording in tweede termijn. Het Masterplan zal als bespreekpunt worden doorgeleid naar de eerstvolgende PS-vergadering.

Gedeputeerde **Rommel** heeft aansluitend een mededeling over het Circuit Zandvoort. Tijdens de PS-vergadering van 14 december jl. heeft zij de toezegging gedaan om bij de Omgevingsdienst Noord-Holland Noord na te gaan of het mogelijk is om te wachten met het verlenen van de ontheffing voor het plaatsen van de tribunes met halfverharding tot na behandeling in de commissie NLG.

De Omgevingsdienst heeft geadviseerd om de beslissing niet uit te stellen. Een van de aangevoerde redenen is dat de beslistermijn reeds op 28 december jl. is verlopen. Een verdere verlenging is ook vanuit de Wet natuurbescherming niet mogelijk. De aanvrager zou GS na afloop van deze termijn in gebreke kunnen stellen op straffe van een dwangsom wegens het niet tijdig beslissen. Vanuit zowel de inhoud als het oogpunt van behoorlijk bestuur is het niet raadzaam om het definitieve besluit aan te houden. De provincie probeert ernaar te streven dat de rechterlijke uitspraken voor de start van de Formule 1 zullen plaatsvinden.

De rechtbank Noord-Holland heeft in november 2019 aangegeven dat voortvarende besluitvorming wenselijk is. Gedeputeerde heeft de OD daarin gevolgd. De ontheffing zal binnenkort worden verleend. Daarnaast deelt gedeputeerde mee dat de beslissing op bezwaar tegen de afwijzing van het handhavingsverzoek en de last onder dwangsom inzake de halfverharding met asfalt verstuurd zijn. Op grond van het HAC-advies zijn deze bezwaren ongegrond verklaard.

Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft nog enkele aanvullende vragen. Gedeputeerde zegt dat de OD in dezen de uitvoeringsinstantie is. Uiteindelijk is de gedeputeerde echter eindverantwoordelijk en kan zij de OD terugroepen en sturen. Waarom doet zij dat niet,

ondanks dat de natuurorganisaties en PS er zo vaak op aangedrongen hebben?
Klopt het dat er feitelijk geen verplichting voor GS is om reeds met een definitief besluit te komen en dat er op het uitblijven daarvan geen boete staat? En klopt het dat er ook voor het Circuit eigenlijk geen belang is? Het heeft het asfalt immers al gestort.

In antwoord op de eerste vraag heeft gedeputeerde **Rommel** zojuist al aangegeven waarom GS het advies van de OD volgen. Zij willen immers geen dwangsom. Daarnaast is het in het kader van behoorlijk bestuur ook verstandig om te zorgen dat degenen die bezwaar willen maken of in beroep willen gaan, daartoe de tijd en gelegenheid krijgen alvorens de Formule 1 van start gaat. Dat zou de Partij voor de Dieren moeten aanspreken. De rechtbank heeft ook aangegeven dat de provincie voortvarend te werk moet gaan met de besluitvorming. Tijdig beslissen past binnen het uitgangspunt van behoorlijk bestuur. Inhoudelijk is er verder ook geen reden voor uitstel.

De **voorzitter** wijst Statenlid op de optie om de brief die binnenkort verschijnt te agenderen voor de eerstvolgende NLG-vergadering.

Statenlid **Kostic** (PvdD) wijst erop dat het juist in deze zaak essentieel is om inhoudelijk goed te kijken naar de beslissing over het asfaltgranulaat, omdat er mogelijk heel grote gevolgen zijn voor zeldzame diersoorten en de omgeving. Heeft gedeputeerde dat overwogen?

Gedeputeerde **Rommel** antwoordt dat dit nader aan de orde zal komen tijdens de technische briefing.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording en rondt het agendapunt af.

3. B-agenda Water

3.a Water: Regionaal Waterprogramma Noord-Holland 2022-2027

Er heeft zich voor dit agendapunt één inspreker aangemeld, te weten mevrouw Van der Veur van de federatie Sportvisserij MidWest Nederland. Haar collega, de heer Wessels, zal aansluitend eventuele inhoudelijke vragen beantwoorden.

*"Fijn dat we als Sportvisserij MidWest Nederland ruimte krijgen om iets te zeggen over het Regionaal Waterprogramma. Afgelopen vrijdag hebben we tevens een uitgebreide schriftelijke reactie op de nota aan uw commissie gestuurd. Inmiddels hebben we begrepen dat er nog een inspraakronde met stakeholders volgt en houden het nu dan ook op hoofdlijnen. Eerst iets over onze organisatie. We komen binnenkort graag een uitgebreidere online presentatie geven over wie we zijn en wat we doen. Maar nu even in het kort. Nu we belangenbehartiging voor meer dan 100 hengelsportverenigingen en daarmee zo'n 136.000 sportvissers. Door alle lagen van de bevolking heen wordt gevisd. We zijn op voetbal na de grootste sportbond en aangesloten bij NOC*NSF. Waar voetbal het gras als speelveld heeft, hebben sportvissers water als speelveld. Dit, maar ook de bescherming en instandhouding van vissoorten is de reden dat we op de nota reageren. Voor de 1,1 miljoen sportvissers in het land gaat vissen hand in hand met beleving,*

waardering en zorg om de natuur. De doelstelling van de KRW, een goede ecologische waterkwaliteit, sluit dan ook naadloos aan bij het belang van sportvissers. Een overmatige en homogene waterplantengroei is niet goed voor de waterkwaliteit en al helemaal niet voor de recreatiemogelijkheden.

Zwemmen, vissen en varen is er door een overmatige plantengroei in grote delen van het jaar niet meer mogelijk. De economische schade is gigantisch. Stop met het verder terugdringen van fosfaten. Zet in op:

- *het verkrijgen van schoon water door de medicijnresten, pesticiden en andere water oneigenlijke stoffen uit het water te verwijderen.*
- *robuuste watersystemen met een fluctuerend natuurlijk peil. Systemen waar natuurlijke peilwisselingen mogelijk zijn, zijn door het voedselaanbod en de paai- en overwinteringsgebieden voor vissen vele malen geschikter voor de biologische component vis.*

In de praktijk blijkt dat natuurvriendelijke oevers niet altijd even goed worden onderhouden of functioneel zijn. Het aanleggen van natuurlijk-vriendelijke oevers in provinciale kanalen is hier een voorbeeld van. Onderzoek heeft aangetoond dat de feitelijke minihabitat ontstaat voor vissen die verder in het gehele kanaal weinig tot niets van hun leefomgeving terugvinden. Een soort van sloot in een kanaal. Hierdoor gaat de waarde van deze oevers verloren. Een suggestie: in plaats van oevers over een grote lengte aan te leggen, luidt het advies om dit op één plaats met dezelfde oppervlakte te doen. Dergelijke plekken vormen een goed paai- en opgroei-gebied voor vissen.

De overheden zijn met uitgebreide programma's bezig om jongeren, ouderen en mindervaliden meer te laten bewegen in de buitenlucht. Drie doelgroepen die met name gebruikmaken van wateren in de bebouwde omgeving. De provincie zou voor deze groepen moeten opkomen door voor overige wateren het recreatief medegebruik als doel centraal te stellen. Daarmee verliest u de ecologie en natuur niet uit het oog, maar geeft u invulling aan de hedendaagse recreatieve functie die water in de wijk heeft.

De provincie betreft ons al op een aantal beleidsterreinen. We willen op het gebied van water ook graag met u meedenken. In het belang van de sportvissen, maar vooral ook in het belang van flora en fauna en daarmee het welzijn van vissen."

De **voorzitter** bedankt mevrouw Van der Veur voor haar inspraak en wijst erop dat de uitgebreide schriftelijke inspraak bij de vergaderstukken in iBabs is gevoegd.

Statenlid **Kostic** heeft vier vragen aan mevrouw Van der Veur:

- In het stuk staat: "*Natuur is pas natuur als men (c.q. de sportvissers) er ook van kan genieten.*" Meent mevrouw Van der Veur dat nu echt?
- Voorts staat in de brief weergegeven dat de sportvisserij een van de belangrijkste meebetalende groep recreatieve gebruikers is van het water van gemeenten, waterschappen en de provincie Noord-Holland. Is mevrouw van der Veur ervan op de hoogte dat de opbrengsten hiervan ongeveer €5.000 per jaar zijn? Vindt zij dat in verhouding met de maatschappelijke kosten van de visserij?
- Er is een aantal doelen gesteld om het loodgebruik in de visserij aan te passen, aangezien de visserij een van de grootste loodvervuilers betreft. In 2021 zal er 30%

- minder lood worden gebruikt. Tegen 2027 dient het gebruik van lood volledig te zijn afgebouwd. Is die 30% gehaald? Zo niet, wat is dan het huidige percentage?
- Statenlid Kostic beaamt dat het belangrijk is dat jongeren, ouderen en mindervaliden kunnen recreëren. Is mevrouw Van der Veur zich er echter van bewust dat ook deze mensen meer milieu- en visvriendelijke recreatie kunnen nastreven?

Mevrouw **Van der Veur** geeft aan dat Sportvisserij MidWest Nederland er graag op een later moment met een online presentatie op terugkomt.

In 2018 hebben de waterschappen samen met verschillende ministeries, Natuurmonumenten en Sportvisserij Nederland de Green Deal Sportvisserij Loodvrij ondertekend. De verwachting is dat dit jaar bekend wordt of de eerste reductie van 30% is gehaald. Midwest Nederland zet in ieder geval volop in op de bewustwording bij sportvissers dat lood niet in het water thuishoort. Zo worden er loodvrije evenementen georganiseerd en wordt het gebruik van milieuvriendelijke, loodvrije alternatieven gestimuleerd.

De **voorzitter** dankt mevrouw Van der Veur voor haar inspraak en geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat sinds de invoering van het Verdrag van Lissabon de wetten de facto in Brussel worden gemaakt. Dit is in strijd met artikel 83 van de Grondwet, maar dat schijnt maar weinig mensen te deren. De Kaderrichtlijn Water, de Grondwaterrichtlijn en de Richtlijn Overstromingsrisico's zijn enkele voorbeelden. Op pagina 36 van de Richtlijn Overstromingsrisico's staat dat de provincie de kustzone wil laten meegroeien met de zeespiegelstijging, die de laatste anderhalve eeuw 1,8 mm per jaar betreft. Gelukkig stijgt de zeespiegel niet zo hard als een paar duizend jaar geleden; de zeespiegelstijging vlakkt af. Sterker nog, wellicht daalt de zeespiegel voor de Nederlandse kust op een gegeven moment zelfs weer, zoals het geval is in bijvoorbeeld Noorwegen, dat min of meer nog aan het terugveren is van de laatste ijstijd. Er is immers nogal wat landijs gesmolten.

Is het feit dat de zeespiegelstijging de afgelopen duizenden jaren qua tempo afneemt bij gedeputeerde bekend? In hoeverre wordt daar rekening mee gehouden bij het bepalen van het beleid? De PVV doet Deltares de suggestie om de bescheiden zeespiegelstijging van 1,8 mm per jaar (18 cm per 100 jaar) in de gaten te houden, maar daar niet gelijk op te gaan acteren.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) dankt gedeputeerde voor het samenbrengen van al het waterbeleid tot een conceptprogramma, alsmede voor diens uitnodiging aan de commissie om hierop te reflecteren. Het op peil houden van de kwaliteit en kwantiteit van het grond- en oppervlaktewater is cruciaal en complex van aard. Het is nauw verbonden met andere maatschappelijke opgaven, zoals ruimtelijke ordening, economie, ecologie, natuurbeheer, bodemdaling en landbouw. Klimaatverandering heeft ook invloed op het waterbeheer en vraagt om gedegen risicoanalyses en beleid gericht op het reguleren van periodes van droogte en periodes van wateroverlast. Welke rol en inzet gaat de provincie hierop plegen? Wateropslag en het bergen van regenwater vraagt om nieuwe zuiveringstechnieken en slimme innovaties. Waterbeleid vraagt er ook om dat men op een andere manier omgaat met water en dat alle bewoners zich bewust zijn van hun eigen verantwoordelijkheid met betrekking tot water.

Binnen het Regionaal Waterprogramma wordt met veel partijen samengewerkt op basis van Europese en nationale wetgeving en richtlijnen. Voor de leesbaarheid van het programma zou het goed zijn om een schema te ontwikkelen waarin duidelijk wordt welke partij voor welk onderdeel verantwoordelijk is, tezamen met alle acties die worden ingezet om de opgave voor het verbeteren van de kwaliteit en kwantiteit van het water vast te leggen. Een overzicht met de verschillende doelstellingen en resultaat- en inspanningsverplichtingen, voorzien van een tijdspad per actie, zal de transparantie vergroten. Zo is bijvoorbeeld duidelijk te lezen dat de provincie de aanleg van natuurvriendelijke oevers oppakt. Dat is heel positief. Een concreet tijdspad ontbreekt echter. Zou dat in een volgende versie kunnen worden opgenomen?

Waterbeheer en -beleid is een terrein waarop vele innovaties plaatsvinden. Nederland heeft op dat gebied een naam hoog te houden. De rol van innovatie zou in dit programma meer aandacht kunnen krijgen, zeker wat betreft het beheer van zoet grondwater en het tegengaan van verzilting en verdroging. Op welke manier stimuleert de provincie dat nieuwe technieken en innovatie, ook bij haar partners, onderdeel worden van het programma om echt te bouwen aan de ambities die zij heeft?

In de inleiding staat dat het programma tot stand gekomen is in nauw overleg met verschillende stakeholders. Is de gedeputeerde het met mevrouw Gonggrijp dat draagvlak en betrokkenheid van burgers ook bij waterbeheer van groot belang zijn? Tastbare verandering vindt immers plaats op lokaal niveau waar mensen elke dag leven. Graag hoort D66 hoe de gedeputeerde hiertegen aankijkt en op welke manier hij burgerparticipatie binnen het programma wil vormgeven.

Geen van de oppervlaktewaterlichamen in de provincie voldoet aan de volledige eisen met betrekking tot ecologie en chemische doelen van de Kaderrichtlijn. Op pagina's 9 en 10 staat voorts dat de provincie de doelstelling niet zal halen. Nu kent de Kaderrichtlijn een optie van "one out, all out". Toch hoort mevrouw Gonggrijp graag van de gedeputeerde hoe het nu staat met de doelen voor 2027. Worden ze nu wel of niet gehaald?

Zwemmen in open water wordt in deze tijden van corona steeds populairder. Het vraagt er wel om dat de provincie op meer open plekken controles zal (moeten) gaan uitvoeren. Hoe ziet de gedeputeerde dit?

Tot slot is het niet helemaal duidelijk hoe het staat met het uitgangspunt dat er niet gebouwd zou mogen worden op plekken waar het niet waterveilig is. Ook daarop hoort D66 graag een antwoord van de gedeputeerde.

De heer **Mokveld** (VVD) vindt het goed dat het waterprogramma nu met elkaar besproken kan worden. Uiteraard vindt ook de VVD het zeer van belang dat zaken als waterkwaliteit, goede drinkwatervoorzieningen, zwemwater en waterrecreatiemogelijkheden hierin aan de orde komen. Deze zijn essentieel, zeker gelet op het feit dat de provincie Noord-Holland zo waterrijk is. Het is goed om te zien dat in onderhavig document op alle onderdelen doelstellingen worden geformuleerd. Over het algemeen kan de VVD zich er goed in vinden. Desalniettemin heeft de heer Mokveld nog een aantal vragen.

Ten aanzien van het oppervlaktewater vindt de VVD het een zorgelijke constatering dat in de

afgelopen periode geen van de regionale waterlichamen de chemische dan wel ecologische KRW-doelen heeft gehaald. Hoe is het dan precies gesteld met de waterkwaliteit in de provincie? Is het heel slecht gesteld met de waterkwaliteit of waren de doelen in de vorige periode niet realistisch? De VVD verneemt graag een verheldering.

In het verlengde daarvan luidt de vraag hoe het zit met de nieuwe doelen die het waterprogramma worden gesteld. Zijn die dan nu wel realistisch en haalbaar? De heer Mokveld las immers dat het onwaarschijnlijk is dat de doelen in 2027 gehaald gaan worden. Ook daarop hoort de VVD graag nog een reactie van de gedeputeerde.

Wat betreft andere aspecten in het waterprogramma, zoals de oevers, vaarwegen en overstromingsrisico's is het goed om te lezen dat er goede verbetermaatregelen worden voorgesteld. Wat de VVD betreft is echter voor de kwaliteit van het zwemwater en overige waterrecreatie in dit programma extra aandacht vereist. In de coronasituatie heeft men kunnen zien hoe belangrijk het is om goede waterrecreatievoorzieningen voor de inwoners van de provincie te hebben. Het is derhalve van belang dat de waterrecreatiegebieden en het zwemwater goed op orde zijn. Dit mag van de VVD wat meer aandacht krijgen in het programma.

Hetzelfde geldt voor de recreatievaarwegen. Terwijl de vaarwegen voor de beroepsvaart over het algemeen goed op orde zijn, slibben de recreatievaarwegen op sommige locaties dicht en behoeven deze meer onderhoud. Door de forse toename van waterplanten zijn veel waterrecreatiegebieden en vaarwegen soms ontoegankelijk geworden en is hierdoor sprake van grotere vissterfte. De VVD vraagt hiervoor extra aandacht en maatregelen in voorliggend waterplan.

Tot slot komt de heer Mokveld op de overstromingsrisico's. De provincie Noord-Holland is omgeven door water en ligt voor een groot deel onder NAP. Bescherming tegen het water is natuurlijk van groot belang. Het valt dan op dat als doel gesteld wordt om ten aanzien van overstromingen in 2050 klimaatbestendig te zijn. Is dat gegeven de huidige klimaatveranderingen niet wat laat? De heer Van Tiggelen (PVV) gaf net aan dat het zeeniveau daalt. Als dit echter niet het geval is, kunnen de overstromingsrisico's juist sneller toenemen. Is hier voldoende rekening mee gehouden bij het formuleren van de doelstelling?

Mevrouw **De Groot** (SP) vindt het fijn om de waterdoelen van de provincie Noord-Holland in één document bij elkaar te hebben. Uiteraard baart het de SP zorgen dat de waterkwaliteit in grote delen van Noord-Holland beneden peil blijft. De chemische noch de ecologische doelen van de Kaderrichtlijn Water worden behaald. Het zijn vaak doelen waaraan de provincie wél iets kan doen. Zo kan zij de actuele emissies vanuit de landbouw, veenoxidatie, nutriëntrijke kwel en lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties stoppen, de historische vervuiling schoonmaken en de toxische stoffen opruimen. Een en ander moet gepaard gaan in samenwerking met de andere actoren op watergebied en in samenhang met de andere provinciale programma's. Net als bij de versterking van de biodiversiteit ligt er voor GS en PS een taak om de agrarische ondernemers een stuk schoner te laten werken. Daarvoor is het nodig dat er uitsluitend nog natuurinclusief wordt geboerd, zonder het gebruik van bestrijdingsmiddelen en zonder het injecteren van drijfmest. Daarvoor is het ook nodig dat geen enkel bedrijf meer afvalstoffen in het oppervlaktewater loost. Het waterprogramma geeft richtlijnen voor hoe dit zou moeten, maar noemt geen streefdatum waarop het water schoon moet zijn. Het is onwaarschijnlijk dat de doelen in 2027 gehaald zijn. Maar wanneer is dit dan wel

mogelijk?

Het kwelwater van de binnenduinrand moet worden benut voor natuur- en landschapsontwikkeling. Over het benutten van het kwelwater voor dit doel is al veel kennis aanwezig. Onderzoeken is derhalve niet nodig; benutten wél. De SP maakt zich zorgen over de oude (en overigens ook nieuwe) vuilnisbelten. Uit de antwoorden op de technische vragen blijkt dat men alleen weet dat ammonium uitstroomt uit 't Horntje op Texel en de Loodijk in 's-Graveland. De rest van de vuilstorten moeten nog onderzocht worden. Het draait dan misschien niet om ammonium, maar door de oude en in gebruik zijnde vuilstorten wordt het grondwater vervuild. In Nauerna is daar wellicht geen sprake van, maar ook dat is nog niet zeker. Men weet echter wel zeker dat er andere stortplaatsen zijn die het grondwater vervuilen. Sommige liggen in de gemeente Zaanstad, Haarlem, Amsterdam en Alkmaar. Het is niet bekend wat de gemeenten hiertegen doen. PS hebben daar geen invloed op. De SP komt hierover zeker met een motie vreemd.

Het is goed dat de vispasseerbaarheid bij sluizen wordt verbeterd. Het is wel een beetje dom dat de Wilhelminasluis in Zaandam en in mindere mate de Willem I-sluis in Amsterdam-Noord moeten worden aangepast met een lokstroom pomp. Voor de Wilhelminasluis had dit gerealiseerd moeten worden bij het project "Vaart in de Zaan!" Dat had tijd en vermoedelijk kosten bespaard.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt GS voor de antwoorden op de technische vragen. Het Landbouwportaal kent goede resultaten. Gedeputeerde heeft de steun van het CDA om dit verder voort te zetten en uit te breiden. De fractie maakt zich echter wel zorgen over de achtergrondbelasting bij de waterkwaliteit en de invloeden waarop de provincie geen grip heeft. Deze gegevens die niet aangepakt kunnen worden, leiden ertoe dat doelen in het waterplan niet onrealistisch hoog mogen zijn.

Tot slot heeft mevrouw Koning-Hoeve twee vragen. Gebeurt er voldoende om lozingen van rioolwaterzuiveringsinstallaties en riooloverstorten tegen te gaan?

Er schijnen nieuwe innovatieve oplossingen te zijn om plastic uit oppervlaktewater te verwijderen. In Friesland loopt er thans een pilot, The Great Bubble Barrier, om plastic uit het water te halen. Zou ook Noord-Holland dit soort innovaties kunnen steunen?

Statenlid **Kostic** (PvdD) hoorde mevrouw Koning-Hoeve zeggen dat het Landbouwportaal heel succesvol is en dat het heel goede resultaten oplevert. Statenlid Kostic laat zich graag hierover voorlichten. Zij heeft reeds getracht om dit via technische vragen te doen, maar de provincie kon er geen goed antwoord op formuleren. Kan mevrouw Koning-Hoeve drie grote recent resultaten van het Landbouwportaal opnoemen?

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) lijkt het goed als Statenlid Kostic (PvdD) deze vraag ook aan GS voorlegt. Waterafspoeling van erven wordt bijvoorbeeld tegengegaan. Al dat water wordt opgevangen en komt niet langer terecht in het oppervlaktewater. Er zijn allerlei verschillende mogelijkheden en verschillende sectoren die daar oplossingen voor hebben bedacht met hulp van het Landbouwportaal. Voorts zijn er diverse bedrijfscoaches die adviezen geven. Daaruit komen ook veel innovatieve ideeën naar voren en wordt de kennis hierover gedeeld.

Statenlid **Kostic** (PvdD) weet dat er verschillende activiteiten en techniekjes zijn uitgeprobeerd

c.q. gefaciliteerd. Zij wil echter graag weten wat de concrete resultaten zijn qua winst voor het milieu. Kan mevrouw Koning-Hoeve (CDA) dat aangeven? Dit mag eventueel ook per mail. De provincie kon deze zelfde vraag namelijk niet beantwoorden.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) begrijpt dat Statenlid Kostic cijfers wil hebben, maar daarover beschikt zij niet. Echter, als erfafspoelwater niet langer in het oppervlaktewater terechtkomt, zal Statenlid Kostic het met haar eens zijn dat dat een goed resultaat is.

Statenlid **Kostic** (PvdD) is benieuwd op welke locatie daar dan sprake van is en hoe groot bijvoorbeeld de impact daarvan is.

De **voorzitter** stelt voor om deze gegevens verder buiten de vergadering om per mail uit te wisselen.

De heer **Cardol** (GL) bedankt GS net als bij voorgaande agendapunten voor het feit dat dit programma nu al geagendeerd is. Met straks een nieuwe Voedselvisie en nieuw Masterplan biodiversiteit breekt een nieuwe tijd aan. Daarmee wordt de provincie verplicht om harder aan de slag te gaan met waterkwaliteit. Naar meer dan twintig jaar KRW voldoet geen enkel regionaal oppervlaktewater in Noord-Holland aan de KRW-doelen, zelfs het Naardermeer niet. Reeds nu wordt voorspeld dat de doelen ook niet in 2027 gehaald gaan worden. Dat is toch eigenlijk dieptreurig. De rol van de provincie is beperkt, maar zij stelt wel doelen vast op voorspraak van de waterschappen. Wat er nu gebeurt, is dat de provincie een aantal doelen naar beneden bijstelt en een pilot start. Mag het misschien een onsje meer ambitie zijn?

De heer Cardol schetst een aantal voorbeelden. Het is algemeen bekend dat de bestrijdingsmiddelen en meststoffen in de landbouw de grootste boosdoeners zijn. De landbouw heeft nog altijd een zware stem in de waterschapsbesturen. LTO kent weliswaar een Deltaplan Agrarisch Waterbeheer, maar deelname daaraan is vrijwillig. Die vrijblijvendheid kan toch eigenlijk niet meer bij de Voedselvisie en het Masterplan biodiversiteit?

Ook de waterschappen zijn vaak te traag als het om duurzaamheid en natuur gaat. Denk bijvoorbeeld aan de maatregelen voor vismigratie. Wat doet de gedeputeerde om waterschappen te stimuleren om bijvoorbeeld stuwen en gemalen vispasseerbaar te maken? GroenLinks vraagt zich ook af of de waterkwaliteit nu voldoende verankerd is in het natuurbeleid. Hoe zit het met verzuring en verdroging, het garanderen van voldoende schone kwel, bodemdaling en veenafbraak? De heer Cardol vreest dat er in de NNN-gebieden op dit moment nog vergunde onderbemalingen zijn. Hoe snel kan daar een eind aan worden gemaakt?

In het waterprogramma staat dat de provincie onderzoek wil doen naar het benutten van kwelwater in de binnenduinrand voor natuur- en landschapsontwikkeling. Mevrouw De Groot (SP) sprak er ook reeds over. Volgens de natuurorganisaties is onderzoek niet langer nodig, en kan de provincie gewoon aan de slag.

Het is geen geheim dat GroenLinks de stempel van de landbouwsector op het waterbeleid te zwaar vindt. Er is ook water in stedelijk gebied. In het verleden zijn er initiatieven geweest om ook de bewoners te betrekken bij het vaststellen van de doelen voor overige wateren. Kan hier op z'n minst een proef mee worden gestart?

De gedeputeerde vroeg in zijn brief om suggesties voor het onderhavige waterprogramma. De heer Cardol vat zijn zes suggesties als volgt samen:

- Wat kan er worden gedaan om het Deltaplan Agrarisch Natuurbeheer veel verplichtender en effectiever te maken?
- Hoe kunnen de waterschappen worden gestimuleerd om meer werk te maken van duurzaamheid en natuurverbetering?
- Kunnen onderbemalingen in NNN-gebied definitief onmogelijk worden gemaakt?
- Kan er een proef worden gestart met participatie van bewoners bij het waterbeleid in de stad?
- Hoe gaat de provincie waterkwaliteit steviger verankeren in haar natuurbeleid?
- Kan de provincie in plaats van het zoveelste onderzoek nu al uitspreken dat zij kwelwateren in de binnenduinrand wil gaan benutten voor natuur?

De heer Cardol verneemt graag een reactie van de gedeputeerde.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) heeft een vraag naar aanleiding van de uitspraak dat GroenLinks de stempel van de landbouwsector op het waterbeleid te zwaar vindt. Zou het niet beter geformuleerd zijn dat GroenLinks de stempel van de manier waarop de mensen in Nederland eten, van het voedsel dat zij kopen en van de impact daarvan op het water te groot vindt?

De heer **Cardol** (GL) ontkent dit. Met de Voedselvisie wordt vastgesteld dat de provincie op een andere manier wil omgaan met de voedselproductie. Dit betekent dat er ook anders omgegaan moet worden met het waterbeheer in Nederland. Landbouworganisaties hebben direct en indirect nog altijd een grote stem in de waterschapsbesturen. Er liggen op dit moment voorstellen, ook landelijk, om daar iets tegen te gaan doen. Gezien deze veranderingen, ook in de voedselproductie, lijkt het de heer Cardol nu een heel belangrijk moment om het aan te pakken.

Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan dat de Partij voor de Dieren zich voor het overgrote deel kan aansluiten bij het goede verhaal van GroenLinks. Zij maakt zich zeker zorgen over het effect van de emissies die de landbouw veroorzaakt. De provincie heeft het inderdaad over het Deltaplan Agrarisch Waterbeheer en de vertaling daarvan in het Landbouwportaal Noord-Holland. Uiteindelijk is hiervan heel weinig effect zichtbaar, gelet op de belabberde waterkwaliteit en het nog steeds niet halen van de Europese doelen.

De PvdD maakt zich ook zorgen over het feit dat er bij het opstellen van onderhavige beleidsstukken veelvuldig wordt gesproken met organisaties als LTO, maar niet met de biologische landbouworganisaties als Natuur & Milieu en Caring Farmers. Statenlid Kostic raadt GS aan om dat alsnog te doen alvorens voorliggend stuk gefinaliseerd wordt.

De PvdD merkt vooral dat de provincie in al die jaren dat zij te kampen heeft met de grote waterproblemen en de te behalen doelen steeds werkt met pilotjes en projectjes. De fundamentele problemen worden echter niet aangepakt. De problemen met landbouwgif en giftige bollenteelt spelen ook al decennialang. De provincie zet nu pas in op een verkenningsfase van een stimuleringsprogramma voor biologische en duurzame bollenteelt. Is dat niet jaren te laat? Wanneer

gaat de provincie nu echt tot actie over?

In de beantwoording van de technische vragen van het CDA wordt gesteld dat bij de afleiding van de ecologische doelen conform de KRW maatregelen buiten beschouwing zijn gebleven die een significant negatief effect zouden hebben op bijvoorbeeld de landbouwfunctie. De Partij voor de Dieren vraagt zich af welke maatregelen precies buiten beschouwing zijn gelaten.

Meerdere partijen hebben hun zorgen geuit over de kwaliteit van het oppervlaktewater. Statenlid Kostic wil benadrukken dat de sportvisserij hierin een enorme rol speelt. Zij is een van de grootste oppervlaktewatervervuilers. Het gaat echt om vrachtwagens vol per jaar. Lood is ook heel erg gevaarlijk voor de ontwikkeling van het kinderebrein. Statenlid Kostic heeft zojuist ook weer de vraag aan de sportvisserij en de provincie gesteld, maar niemand weet hoever het staat met het doel om het gebruik van lood in de sportvisserij af te bouwen.

Volgens de Partij voor de Dieren heeft de provincie als eerste taak om de natuur, het milieu en haar waarden te beschermen. Het investeren in en faciliteren van de sportvisserij is derhalve onverantwoord. De PvdD verzoekt GS om daar onmiddellijk mee te stoppen. De provincie kan meer verantwoordelijkheid nemen en meer actie ondernemen, maar doet dat niet. Fundamentele veranderingen blijven uit. De PvdD zou graag zien dat de provincie een sterkere regie neemt in de waterproblematiek teneinde deze steviger en effectiever aan te pakken, vooral als het gaat om de rol van de landbouw. De wet biedt daartoe ook een ingang. De provincie kan de waterschappen er namelijk op aanspreken ingeval die te weinig doen.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) constateert dat er aangaande de wateropgave grote uitdagingen blijven. Voor geen enkel regionaal waterlichaam zijn de KRW-doelen bereikt. Helaas is dit al jaren het geval. Het Regionaal Waterprogramma geeft ook een flinke winstwaarschuwing, namelijk dat het zeer onwaarschijnlijk is dat alle doelen in 2027 behaald zullen worden. Het stemt allemaal niet vrolijk, maar het is geen reden om bij de pakken neer te gaan zitten. De Partij voor de Arbeid pleit voor een niet aflatende inzet van GS en PS om de waterkwaliteit te verbeteren.

Mevrouw Jellema heeft nog enkele vragen:

- In hoeverre is het programma Groen Goud van de vijftien natuurbeherende organisaties meegenomen in het waterprogramma? Daarin staat namelijk dat het waterbeheer "met spoed" wordt aangepakt. Mevrouw Jellema hoopt dat dit een plaats heeft gekregen of zal krijgen.
- In de watervisie staat dat de provincie het kwelwater "mogelijk" wil gaan benutten. Evenals haar collega's van GroenLinks en de SP vraagt mevrouw Jellema of er wordt overgegaan tot het daadwerkelijk gaan benutten van het kwelwater.
- Net als bij het Masterplan biodiversiteit zou mevrouw Jellema graag vernemen of er vanuit wateroptiek aandacht komt voor de cabomba in Het Gooi.
- In welke verhouding staat het waterakkoord tot dit waterprogramma?

Mevrouw Jellema meent dat het thema verzilting veel te weinig aan bod komt in het waterprogramma. Zij vraagt er nogmaals expliciete aandacht voor. Het speelt vooral in de Noordkop, overigens ook bij de landbouw.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of mevrouw Jellema het met haar eens is, gelet op het gegeven

dat de sportvisserij een van de grootste loodvervuilers van het water is en de KRW-doelen niet gehaald worden, dat de provincie die sport niet langer moet faciliteren? De Natuur, het milieu en de gezondheid van mens en dier moeten vooropstaan.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) is het persoonlijk eens met Statenlid **Kostic** (PvdD). Zij wil echter niet de vrijetijdsbesteding van velen afnemen. Het "faciliteren" kan bijvoorbeeld ook een vissteiger behelzen, die ook heel goed voor andere doeleinden kan worden gebruikt (picknicken of aan de waterkant genieten). Mevrouw Jellema is er derhalve geen voorstander van om niets meer te faciliteren. Als Statenlid haar echter vraagt of er morgen een einde mag komen aan de sportvisserij, dan is zij dat persoonlijk wel met haar eens.

Begrijpt Statenlid **Kostic** (PvdD) mevrouw Jellema (PvdA) goed dat zij instemt met de aanleg van vissteigers, maar dat zij tegen het faciliteren van sportviswedstrijden is, zoals de provincie dat nu nog wel doet. Klopt dat?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bekent eerlijkheidshalve dat zij zich er niet van bewust was dat sportvissers middels manifestaties door de provincie worden gesponsord of ondersteund.

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun bijdrage en geeft het woord aan gedeputeerde **Loggen** voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Gedeputeerde **Loggen** constateert dat iedereen terecht enorm veel aandacht heeft voor het water in de provincie. De verschillende vragen kunnen geclusterd worden tot een aantal accenten. Gedeputeerde begint met de zaken aangaande de Kaderrichtlijn Water. Dit thema keert jaarlijks terug en mag veel aandacht van de Statenleden genieten. Ook GS hebben moeten constateren dat zij de doelen hebben aangepast. Dit is echter gebeurd na een realiteit. De betrokken partijen hebben er een grondige systeemanalyse op losgelaten waarbij zij met elkaar van mening zijn dat de doelen haalbaarder moeten zijn. Deze blijven echter gerelateerd aan de Europese eisen. De manier waarop het thans geschiedt, is realistischer en gebaseerd op een goede systeemanalyse.

Op de vraag of gedeputeerde verwacht dat de provincie in 2027 de KRW-doelen gaat halen, antwoordt hij dat er een heel stevige stap in de goede richting wordt gezet en dat op onderdelen de doelen mogelijkwerijs gehaald worden. Hij is echter wat pessimistischer over de vraag of álle doelen gehaald zullen worden. Dat heeft ook te maken met het "one out, all out"-principe. Als een van de doelen niet wordt gehaald, geldt dat automatisch ook voor meerdere doelen. Gedeputeerde heeft eerder al aangegeven dat de systematiek van de som van honderd veel realistischer zou zijn. Een en ander is echter veranderd in Europees beleid, dat buiten de macht van gedeputeerde ligt.

Voorts heeft gedeputeerde weleens aangegeven dat het deels niet-beïnvloedbare doelen betreft. Wellicht is in de aanbestedingsbrief onvoldoende naar voren gekomen dat het Regionaal Waterprogramma een zelfbindend document voor de provincie betreft. Andere partijen, zoals de waterschappen, de gemeenten en het Rijk, zijn ook actief in het waterdomein. Zaken als mest en nutriënten betreffen Rijksbeleid, dat de provincie hoogstens kan belobbyen maar niet kan beïnvloeden. Het Rijk stelt hiervoor de kaders en de provincie dient hierop te toetsen dan wel te handhaven. De manier waarop zij dat doet, zit besloten in onderhavig document.

In de vragen en opmerkingen bespeurde gedeputeerde dat er veelal gerefereerd wordt aan zaken die feitelijk thuishoren bij een andere portefeuille. Het vaarwegbeheer valt bijvoorbeeld onder collega Olthof. De effecten ervan zitten echter wel deels binnen het waterdomein. Wat betreft de waterplanten is gedeputeerde Rommel de voortrekker. GS zijn hier heel druk mee. Gedeputeerde Loggen is hierover ook in gesprek met het Rijk en mobiliseert regelmatig de betrokken partijen. Onlangs heeft hij de vier provincies aan de Randmeren gemobiliseerd om het gesprek aan te gaan over het feit dat er een tekort aan waterplanten dreigt te ontstaan (na jaren van overschot). Het systeem is buitengewoon kwetsbaar. GS voelen derhalve de verplichting om alle ontwikkelingen in het waterdomein, die deels binnen de invloedssfeer van de provincie liggen maar ook deels daarbuiten, goed in de gaten te houden.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of gedeputeerde de ruimte gaat pakken in de lobby om richting het Rijk en de EU in te zetten op het versnellen van de landbouwtransitie en een vlottere uitfasering van landbouwgif. Gaat hij zich daar samen met zijn collega's echt voor inzetten? Ziet gedeputeerde Loggen ook een sterkere rol voor de provincie om de regie te voeren, de inzet van gemeenten en waterschappen meer bij elkaar te brengen en er samen de schouders onder te zetten? Op dit moment lijkt het heel te versnipperd.

Gedeputeerde **Loggen** antwoordt dat Statenlid Kostic (PvdD) hem wel een stevige rol toedicht. Wat betreft het landbouwdossier is er een gedeputeerde Landbouw die hierover met het Rijk spreekt. Gedeputeerde Loggen maakt de effecten van het beleid zichtbaar. Een en ander is namelijk terug te zien aan de kwaliteit van het water. Het is niet de bedoeling dat de verschillende portefeuillehouders allemaal richting Den Haag gaan. Een eventuele discussie over het onderwerp Landbouw dient logischerwijs dan ook plaats te vinden met de betreffende gedeputeerde. In reactie op de vraag over de samenhang tussen provincie, gemeenten en waterschappen wijst gedeputeerde Loggen erop dat het alle democratisch gelegitimeerde bestuursorganen zijn, met een eigen volksvertegenwoordiging. Vanzelfsprekend wordt getracht om enige samenhang te realiseren. Er wordt derhalve naar gestreefd om de punten die elkaar raken en waarin partijen elkaar kunnen versterken, te laten neerdalen in een waterakkoord. GS zullen daarmee op een later moment naar de Staten komen.

Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt zich af of gedeputeerde zich bewust is van het feit dat de provincie wél kan ingrijpen als blijkt dat de waterschappen zij onvoldoende doen om die waterdoelen te halen.

Gedeputeerde wijst op de verschillende portefeuille(houder)s. Deze discussie is vaker gevoerd. Via een motie is zelfs afgesproken dat de dossiers integraal bekeken zullen worden. Statenlid Kostic vraagt gedeputeerde om namens GS te spreken en er alles aan te doen om binnen het Rijk en Europa in te zetten op een snelle afbouw van landbouwgif en een volledige transformatie richting natuurinclusieve landbouw.

Gedeputeerde **Loggen** verwijst naar de afspraken die hierover in het coalitieakkoord zijn gemaakt. Daarin staat dat de provincie daar waar mogelijk invloed zal uitoefenen. Als het ter tafel komt, zal de provincie natuurlijk altijd aangeven dat zij voorstander is van het zo veel mogelijk terugdringen van het gebruik van landbouwgif, maar wel altijd met behoud van het level playing field en met inachtneming van de wet en ieders eigen verantwoordelijkheid daarin.

Op de vraag van Statenlid Kostic (PvdD) of gedeputeerde het idee heeft dat de waterschappen te weinig doen, antwoordt hij ontkennend. Hij meent dat de waterschappen een buitengewoon belangrijke partner zijn en dat zij heel goed geëquipeerd zijn om hun taken uit te voeren. Ze lopen echter tegen een heel groot aantal problemen aan, zoals het oppervlaktewater, die men de afgelopen eeuwen met elkaar gecreëerd heeft. Het verharderen van de oevers is bijvoorbeeld begonnen door de aanleg van dijken. Dit was op zijn beurt nodig als bescherming tegen het water.

Een andere belangrijke parameter betreft de nutriënten. Deze zijn vergelijkbaar met een grote batterij waarin eeuwenlang iets opgeslagen wordt. Als morgen de landbouw verboden zou worden, komen er nog jarenlang nutriënten in het systeem doordat deze in de bodem zijn opgeslagen. Het is derhalve een weg van de lange adem. Om die reden is gedeputeerde op sommige onderdelen wat pessimistisch over het behalen van de doelen.

Wat betreft de vragen en opmerkingen over de zeespiegel verwijst gedeputeerde naar de paragraaf Klimaatadaptatie, aangezien er wordt aangesloten bij het Hoogwaterbeschermingsprogramma van het Rijk. De provincie kent zelfs een deltacommissaris die zich met dit onderwerp bezighoudt en zich baseert op internationale voorspellingen en op de KNMI-scenario's, waarop het provinciaal waterveiligheidsbeleid voor een belangrijk deel gestoeld is. Een en ander geschiedt in termijnen van 50 jaar. Regelmatig komt dit thema ook aan bod in de commissie NLG. De Markermeerdijken zijn een prominent voorbeeld, die volgens de nieuwe normen toekomstbestendig worden versterkt.

Mevrouw Gonggrijp (D66) verzocht gedeputeerde een schema te ontwikkelen waarin duidelijk wordt gemaakt welke partij voor welk onderdeel verantwoordelijk is. Gedeputeerde meent dat dit reeds terug te vinden is op pagina 4.

Op de vraag hoe de provincie nieuwe technieken en innovatie bij partners stimuleert, antwoordt gedeputeerde dat waterbeheer een buitengewoon interessante wereld is die tal van innovaties kent. In het verleden is veelal het accent gelegd op het tegengaan van verzilting (Zoete Toekomst Texel). De provincie zal voortdurend bekijken waar zij van toegevoegde waarde kan zijn wat betreft nieuwe technieken en innovaties. Het is een heel breed scala, dat de provincie niet over de volle breedte kan ondersteunen. De ene provincie zal wat meer accent leggen op een bepaalde innovatie dan de ander. Er kan wat dat betreft ook veel van elkaar geleerd worden.

Er is veel aandacht gevraagd voor het zwemwater. Gemeenten kunnen bij de provincie aangeven als zij menen dat een bepaald stuk water zwemwater moet worden. De kwaliteit daarvan wordt dan regelmatig gecontroleerd. Jaarlijks wordt ook bekendgemaakt of het voldoende veilig is voor het zwemseizoen. Regelmatig komt de lijst met zwemwaterlocaties voorbij. Soms worden er locaties aan toegevoegd en soms ook afgevoerd indien de kwaliteit dusdanig verslechterd is dat het niet langer verantwoord is om daar te zwemmen. Gedeputeerde benadrukt dat de provincie zelf niet op zoek gaat naar zwemwaterlocaties, maar dat zij uitsluitend acteert op aangeven van de gemeenten.

De VVD stipte nog even het onderwerp waterrecreatie aan. De provincie heeft hier weliswaar een visie over, maar die hoort niet thuis in onderhavig programma. Het Regionaal Waterprogramma betreft uitsluitend (de kwaliteit van) het water. De provincie heeft een Visie Waterrecreatie 2030 waarin zij haar inzet op het gebied van waterrecreatie heeft beschreven. GS hebben nog niet het nieuwe uitvoeringsprogramma ter kennis van de Staten gebracht. Dit volgt naar alle waarschijnlijk in de loop van 2021. Alsdan is het moment om met elkaar nader te spreken over de waterrecreatieparagraaf van

de provincie.

Statenlid **Kostic** (PvdD) constateert dat onderhavig dossier aan verschillende thema's raakt. Zij acht het niet werkbaar als Statenleden regelmatig worden doorverwezen naar andere dossiers en collega-gedeputeerden. Zij zou graag zien dat hierover in het vervolg betere afspraak worden gemaakt.

Gedeputeerde **Loggen** probeert zo logisch mogelijk en zo veel mogelijk geclusterd te antwoorden. Hij meent dat de onderwerpen besproken moeten worden op de plek c.q. in de gremia alwaar die geagendeerd worden.

De heer Mokveld (VVD) refereerde aan het gestelde doel om ten aanzien van overstromingen in 2050 klimaatbestendig te zijn en vroeg zich af waar dat jaartal vandaan komt. Gedeputeerde antwoordt dat deze doelstelling door het Rijk is geformuleerd.

De SP sprak over het stimuleren van natuurvriendelijk boeren. Met het gevaar dat gedeputeerde de toorn van Statenlid Kostic (PvdD) over zich afroept, merkt hij op dat het Rijk verantwoordelijk is voor zaken als het mestbeleid. Het onderwerp vuilstort en het vervuild grondwater dat daaruit zou sijpelen, valt eveneens onder een andere portefeuillehouder. Gedeputeerde vindt het goed dat de effecten op binnen commissie NLG gesignaleerd worden, maar wijst erop dat de concrete discussie echt onder een andere portefeuille valt.

Gedeputeerde neemt kennis van de opmerking van mevrouw De Groot (SP) over de vispasseerbaarheid bij de Wilhelminasluis. Het betreft veelal trajecten die heel lang geleden zijn aanbesteed. Gedeputeerde is blij dat het nu achteraf gerepareerd wordt, maar idealiter was dit natuurlijk vooraf gebeurd.

Het CDA en ook andere partijen spraken over het Landbouwportaal. Gedeputeerde had hierover juist heel veel enthousiasme verwacht, met name bij de Partij voor de Dieren. Dit beleid stimuleert agrariërs namelijk om vrijwillig bovenwettelijke maatregelen op hun erf te nemen (bijvoorbeeld door de inzet van een coach). In hoeverre deze op het grotere geheel zullen bijdragen, kan pas in de toekomst worden gemeten. Gedeputeerde Loggen is heel verheugd dat er in Noord-Holland, en in het bijzonder in het gebied Hollands Noorderkwartier, heel veel belangstelling voor is. Er is zelfs zo veel belangstelling dat het programma enigszins onder druk komt te staan. Er is immers meer vraag dan dat er middelen beschikbaar zijn. Voorts is er landelijke belangstelling voor. Gedeputeerde stelt voor om indien gewenst binnenkort een presentatie over het Landbouwportaal te organiseren.

Voorts werd gevraagd naar het waterbeleid in de stedelijke omgeving en de participatie daarop. De provincie vindt participatie buitengewoon belangrijk, maar kan deze niet organiseren m.b.t. het hoofddoel van onderhavige nota. Dat gebeurt namelijk met de volksvertegenwoordiging. Er zijn natuurlijk wel inspraakrondes gehouden waarin partijen de gelegenheid hebben gehad om te reageren. Niet alle partijen hebben daar gebruik van gemaakt. Als de provincie in de polder aan de slag gaat en aldaar de lead heeft, dan zal zij participatie plegen. Als andere partijen echter de lead hebben (gemeenten, Hoogheemraadschap), valt de participatie binnen hun verantwoordelijkheid. De provincie kan het in die gevallen hoogstens suggereren.

Gedeputeerde heeft al iets gezegd over de innovaties op het gebied van plasticverwijdering uit het water. Als de provincie Noord-Holland hier heel concreet tegen aanloopt, is het goed dat Friesland die voorsprong al heeft en dat Noord-Holland daar wat van kan leren. Noord-Holland heeft op haar beurt in het verleden ingezet op innovatie m.b.t. het tegengaan van verzilting.

Er zijn verschillende waardevolle suggesties gedaan waarvan GS een aantal zullen overnemen. Voor sommige suggesties ligt dat echter wat lastiger. Bijvoorbeeld het verbod op sportvisserij zal gedeputeerde niet overnemen. Dit betreft immers Rijksbeleid. Zolang het Rijk het niet bij wet verbiedt, zal gedeputeerde dat ook niet doen. Bovendien hebben de 1,1 miljoen recreatieve vissers het recht om hun hobby te beoefenen.

Gedeputeerde zal bekijken in hoeverre de gedane suggesties van toegevoegde waarde en haalbaar zijn. Hij zal hierover een terugkoppeling geven aan de Statenleden.

Verschillende partijen gaven aan dat er voldoende onderzoek naar het benutten van kwelwater heeft plaatsgevonden en dat het nu tijd is om over te gaan tot de uitvoering. Gedeputeerde meent echter dat het huidige onderzoek zich vooral richt op de vraag welke consequenties het zal hebben voor de bebouwing als de bewuste maatregelen zouden worden uitgevoerd. Hij wil de resultaten daarvan afwachten. Het wordt derhalve vervolgd, echter wel op een verantwoorde manier.

Gedeputeerde was altijd van mening dat Groen Goud voor een belangrijk deel onder de portefeuille Landbouw viel. Hij stelt voor om te kijken naar de paragraaf die eventueel raakvlakken heeft met diens eigen portefeuille. Hij neemt een en ander mee in de feedback op de gedane suggesties.

Cabomba is van oorsprong een aquariumplantje, dat als gevolg van particulier handelen jaarlijks voor grote overlast en een miljoenenschade zorgt. De bestrijding ervan is grotendeels geadresseerd in het Gebiedsakkoord Oostelijke Vechtplassen. Met behulp van innovatie en samenwerking wordt bekeken in hoeverre cabomba het best bestreden kan worden.

Mevrouw Jellema (PvdA) vroeg nog extra aandacht voor het thema verzilting. Gedeputeerde geeft aan dat dit onder het kopje zoetwaterbeschikbaarheid valt.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) beaamt dat heel veel invasieve exoten als gevolg van menselijk handelen zijn geïntroduceerd en tot overlast hebben geleid. Is het wellicht aan de provincie om daar wat meer informatie en voorlichting over te geven? Mensen handelen veelal uit onwetendheid. Jaren na dato is er nu een enorme cabombaplaag.

Gedeputeerde **Loggen** meent dat het belangrijk is om in ieder geval de bestrijding ter hand te nemen. Daar waar voorlichting mogelijk is, moet de provincie dat ook zeker niet laten. Gedeputeerde meent dat alle partijen er met elkaar alert op moeten zijn. Als de provincie inderdaad constateert dat men onvoldoende bewust is, zal zij moeten bezien in hoeverre zij daaraan kan bijdragen. Gedeputeerde beoogt derhalve hetzelfde als mevrouw Jellema.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording in eerste termijn en geeft de Statenleden de gelegenheid voor een korte inbreng in tweede termijn.

Tweede termijn

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt gedeputeerde voor zijn uitgebreide beantwoording. Met diens verwijzing naar het schema op pagina 4 is haar vraag nog niet volledig beantwoord. Als men als volksvertegenwoordiging goed moet controleren op onderhavig dossier zou het prettig zijn als ook helder wordt aangegeven welke partij voor welk onderdeel verantwoordelijk is. Mevrouw Gonggrijp acht het schema op pagina 4 te plat. Zij zou het wenselijk vinden als er in een volgende versie een overzicht komt waarop nader gestuurd kan worden.

De waterplant cabomba die tot grote schade leidt, illustreert dat het heel belangrijk is dat burgers bewust worden gemaakt van hun eigen invloed op het gebruik van water. De burgerparticipatie gaat dus verder dan de officiële participatie- en inspraakprocedure. Het betreft ook het betrekken van burgers bij het effect van bijvoorbeeld waterplanten, medicijngebruik of drugs op het water. Mevrouw Gonggrijp meent dat de provincie hierin ook een rol heeft. Hoe kijkt gedeputeerde hiertegen aan?

De heer **Cardol** (GL) bedankt gedeputeerde voor diens toezegging dat hij feedback zal geven op de gedane suggesties. Hij begrijpt dat dat niet automatisch betekent dat alle suggesties zullen worden overgenomen.

Gedeputeerde gaf aan dat de doelen op basis van een grondige systeemanalyse naar beneden zijn bijgesteld om ze haalbaar te maken, maar dat de Europese eisen blijven staan. De heer Cardol begrijpt niet geheel wat in dit verband het verschil tussen "doelen" en "eisen" is. De Europese eisen zijn voor zover hem bekend dat in 2027 aan de Kaderrichtlijn Water wordt voldaan. Blijft dat streven gehandhaafd?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft een suggestie gedaan die niet is overgenomen. De argumentatie van gedeputeerde daarbij is opmerkelijk. In plaats van uit te gaan van realistische waarnemingen gaat de gedeputeerde uit van scenario's (zeespiegelstijging).

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng in tweede termijn en geeft het woord aan gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Mevrouw Gonggrijp vroeg wie waar verantwoordelijk voor is. Gedeputeerde meent dat het antwoord vrij eenvoudig is. Voor het oppervlaktewater is primair het waterschap verantwoordelijk. Voor het grondwater is primair de provincie verantwoordelijk. Uiteraard treft men elkaar veelvuldig. Zodra de omstandigheden het toelaten, zal gedeputeerde contact opnemen met mevrouw Gonggrijp om te bekijken of verdere verduidelijking wenselijk en mogelijk is. De uitkomst daarvan zal vanzelfsprekend ook met de overige commissieleden NLG worden gedeeld.

Wat betreft het residu aan medicijn- en drugsresten in het water zijn primair de waterschappen verantwoordelijk. Wat zich allemaal in het water bevindt, kan steeds beter inzichtelijk worden gemaakt. De techniek op dit terrein ontwikkelt zich in rap tempo. De stoffen worden er uiteindelijk in de rioolzuiveringsinstallaties uit gefilterd alvorens het water weer terugvloeit in het systeem.

De heer Cardol vroeg om opheldering aangaande de Kaderrichtlijn Water en de provinciale doelen. Gedeputeerde Loggen geeft aan dat de doelen een optelsom vormen van de effectieve maatregelen en dat ze van de KRW zijn afgeleid. Met andere woorden, er is in het verleden een Nederlandse

interpretatie aan gegeven. Die effectieve maatregelen zijn nu naar beneden bijgesteld. Dat neemt niet weg dat ze altijd gerelateerd zijn aan het Europese beleid.

De heer Van Tiggelen (PVV) maakte een opmerking over de zeespiegelstijging. GS hebben hierover ook in voorgaande periode met de PVV verschillende malen gediscussieerd. Gedeputeerde geeft aan geen wetenschapper te zijn, maar hij ziet wel dat het klimaat verandert. Of dit nu door de mens komt of dat het een natuurlijk fenomeen is, is hem niet bekend. Het klimaat laat echter steeds meer extremen zien. Gedeputeerde is van mening dat de provincie haar systeem daarop moet aanpassen. Als nu het overgrote deel van de wetenschappelijke wereld van mening is dat veruit de meeste scenario's uitgaan van een significante zeespiegelstijging -- deze varieert van tientallen centimeters tot enkele meters -- vindt gedeputeerde als beleidsmaker dat de provincie op een verantwoorde manier haar bijdrage moet leveren.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat er volgens de IPCC geen sprake is van meer weerextremen. De wetenschappers naar wie gedeputeerde verwijst, bestaan zijns inziens evenmin. Is gedeputeerde bereid om van de heer Tiggelen informatie te ontvangen en door te nemen aangaande de wetenschappers? Waarom schermde gedeputeerde enkel met "de meerderheid" en "consensus"? Dat is volgens de heer Van Tiggelen geen legitiem argument.

Gedeputeerde **Loggen** baseert zich op de wetenschappelijke bronnen die in gezamenlijkheid zijn erkend. Zolang de PVV nog niet op het lijstje staat van wetenschappelijke instituten die hieraan een bijdrage kunnen leveren, heeft gedeputeerde geen behoefte aan de door de PVV voorgestelde informatie.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Loggen voor zijn beantwoording. Richting de inspreker, mevrouw Van der Veur, merkt zij ten slotte op dat er door geen van de partijen is verzocht om een verbod op de sportvisserij in te voeren.

4. Rondvraag portefeuille dhr. Loggen (Water, WED, CPMR)

Er is een aanmelding ontvangen van de Partij van de Arbeid, GroenLinks en de ChristenUnie over het participatietraject dijkverzwaring Uitdammerdijk. De rondvraag is opgenomen in iBabs en bestaat uit zes deelvragen.

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Gedeputeerde Loggen antwoordt dat er zijns inziens invulling is gegeven aan motie 37-2018, die veel breder strekt dan enkel Uitdam. Bovendien is er al veelvuldig geparticipeerd. Gedeputeerde verwijst in het kader van de recente ontwikkelingen ook naar de opmerkingen die hij hierover in de laatste Statenvergadering heeft gemaakt, namelijk dat hij op basis van de verwachtingen een andere keuze zou hebben gemaakt, maar dat een en ander toch echt voorbehouden is aan het Hoogheemraadschap.

Gedeputeerde Loggen antwoordt dat hij afgelopen week een afspraak met de Dijkgraaf en het met het Hoogheemraadschap heeft gehad om te bekijken wat er in gezamenlijkheid nog mogelijk is. Dezelfde bereidheid is er ook bij het Hoogheemraadschap, maar dan wel binnen de bestaande

kaders. Deze kaders zijn ook gedeeld met de dijkbewoners. Hierover is een e-mail verstuurd. Daarin wordt de afspraak gemaakt dat zowel de bewoners als het Hoogheemraadschap met een feitenrelaas zullen komen, waarna een vergelijking zal worden gemaakt. Ook de provincie heeft een feitenrelaas opgesteld. Zodra de andere feitenrelazen vrijgegeven kunnen worden, zullen deze richting de Staten worden gezonden, opdat zij hun eigen afweging op basis van de verschillende invalshoeken kunnen maken.

In ieder geval heeft het Hoogheemraadschap vrijdag 8 januari jl. per e-mail aan de bewoners laten weten dat de uitvoering aanstaande is. Zodra het weer het toelaat, zal de uitvoering worden gestart. Gedurende de uitvoering zal bekeken worden wat er nog mogelijk is. Gedeputeerde Loggen heeft weliswaar van het Hoogheemraadschap vernomen dat een kleiwig volledig afgeschreven is, omdat die niet past binnen de kaders van Ontwerpinstrumentarium IV. Een overlaging zou ca. 4 miljoen euro meer kosten. Dat geld is er helaas niet. Mocht dit geld alsnog voorhanden komen, is het werk al dusdanig vergevorderd dat het stilgelegd zou moeten worden. Dat brengt op zijn beurt ook weer extra kosten met zich mee (bovenop de globale schatting van 4 miljoen euro).

In het verleden is voor het betreffende stuk dijk al een oplossing gekozen. Gedeputeerde vindt het lastig voor iemand anders te spreken, maar hij verwacht dat daar de opmerking van het Hoogheemraadschap vandaan komen (waaraan gerefereerd wordt in de rondvraag). Er is destijds al extra geïnvesteerd. Gedeputeerde beaamt dat het allemaal niet de schoonheidsprijs verdient. Met het organiseren van een (tweede) expertmeeting worden bepaalde verwachtingen geschept. Als dan de uitkomst is dat er niks mee gebeurd is, is dat buitengewoon teleurstellend. Gedeputeerde heeft ook kennisgenomen van de opmerkingen en de zwarte vlaggen van de bewoners. Hij vindt het buitengewoon jammer dat een traject waarbij flink geïnvesteerd is in de participatie tot een dergelijke afronding komt.

Op de vraag of er nog wat aan het besluit veranderd kan worden, is gedeputeerde pessimistisch. Hij heeft in ieder geval zijn hulp aangeboden aan het Hoogheemraadschap ingeval er in overleg of in samenwerking met de bewoners nog een alternatief gevonden kan worden. Als de financiële consequenties vervolgens niet binnen zijn begroting kunnen worden gerealiseerd, is gedeputeerde ook bereid om terug te keren naar de Staten. Hij begeeft zich daarmee echter wel aan het einde van zijn provinciale rekstok.

Gedeputeerde meent dat met elkaar lering getrokken moet worden uit het gegeven dat indien er wordt overgegaan tot participatie de kaders aan de voorkant volstrekt helder moeten zijn. Voorts moeten deze vooraf gestelde kaders aan de achterkant van het proces terug te herleiden zijn.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording en geeft het woord aan de indieners van de rondvraag.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bedankt gedeputeerde Loggen voor diens beantwoording. Hij geeft aan pessimistisch te zijn ten aanzien van een alternatief. Mocht er onverhoopt toch een opening zijn, dan biedt gedeputeerde zijn hulp aan. De PvdA waardeert dit zeer, maar die opening komt er niet vanzelf en dient dan door de provincie zelf te worden gecreëerd. Mevrouw Jellema hoort hier graag nog een korte toelichting op.

Vrijdag 8 januari jl. is het feitenrelaas van GS ontvangen. Dit zal geagendeerd worden voor de eerstvolgende vergadering van de Statencommissie NLG op 8 februari a.s. Mevrouw Jellema heeft hierop nog wel enkele op- en aanmerkingen en beraadt zich erop om het naar de B-agenda te transporteren, mits dat door de commissie wordt gehonoreerd. Gedeputeerde Loggen geeft aan dat ook de feitenrelazen vanuit het Hoogheemraadschap en vanuit de bewoners aan de Staten worden doorgezonden. Mevrouw Jellema ziet deze graag tegemoet.

De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde voor zijn beantwoording. Net als mevrouw Jellema (PvdA) lijkt het hem een heel goed idee om zodra alle feitenrelazen op tafel liggen er nader met elkaar over te spreken.

De heer Klein vindt het ingewikkeld om gedeputeerde steeds te horen spreken over "binnen de kaders die er zijn". Die kunnen ook met elkaar worden afgesproken. Een deel van de wrevel en ergernis over hoe het is gelopen, heeft te maken met het feit dat bepaalde kaders wel bij het Hoogheemraadschap in het achterhoofd zaten, maar niet bij de gedeputeerde in zicht waren. Hierdoor is een proces beëindigd dat volgens de ChristenUnie nog helemaal niet z'n beslag had gekregen. Hoe wordt voorkomen dat men met een kluitje het riet in wordt gestuurd omdat er kaders zouden zijn gesteld waarvan niet bekend is of de provincie het daarmee eens was?

Beantwoording door gedeputeerde **Loggen** (VVD):

Gedeputeerde antwoordt, waarschijnlijk tot teleurstelling van de heer Klein, dat de provincie het niet eens hoeft te zijn met die bewuste kaders. Deze zijn immers afkomstig uit het Hoogwaterbeschermingsprogramma en van het Hoogheemraadschap. Binnen die kaders wordt een dijkverzwaring opgesteld. Deze zijn lang geleden vastgesteld. Men kan er van alles van vinden, maar dit is de gebruikelijke gang van zaken. Gedeputeerde begrijpt dat de uitkomst voor sommigen niet bevredigend zal zijn. Partijen, waaronder ook de provincie, hebben er echter alles aan gedaan.

Mevrouw Jellema vroeg om nog eens naar een mogelijke opening te kijken. Gedeputeerde Loggen antwoordt dat dit reeds gebeurd is met behulp van onder meer de pilot "ecoberm", waarbij tussen de stenen sprake is van optimale vergroening. Dit betreft de second best oplossing. Binnen haar verantwoordelijkheid en mogelijkheden probeert de provincie alle ruimte te pakken. Alternatieven in de vorm van een kleiwig of overlaging vallen echt buiten haar verantwoordelijkheid. Hiervoor ontbreken immers de nodige financiële middelen.

Het Hoogheemraadschap kijkt in aanloop naar en eventueel ook gedurende de uitvoering naar eventuele aanvullende mogelijkheden binnen de bestaande kaders. Gedeputeerde heeft hiertoe zijn hulp aangeboden. Mochten er financiële consequenties aan verbonden zijn, dan is hij bereid om binnen zijn begroting te kijken naar eventuele mogelijkheden. Mocht een voorstel breed gedragen worden maar de begroting overstijgen, dan is gedeputeerde altijd bereid om naar de commissie NLG dan wel de Staten terug te keren. Eerlijkheid gebiedt te zeggen dat gedeputeerde een dergelijke route echter niet meer verwacht.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor zijn beantwoording en rondt het agendapunt af. Zij schorst de vergadering gedurende enkele minuten.

Schorsing van 20.25 uur tot 20.33 uur

5. B-agenda Gezondheid

5.a Gezondheid: Programma Tata Steel 2020 – 2050 Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond (B-agenda NLG 11-01-2021)

5.a.1 Gezondheid: Vervolg Kosteneffectiviteitsonderzoek NO_x Pelletfabriek Tata Steel (betrekken bij programma Tata 2020-2050 NLG 11-01-2021)

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

De heer **Smaling** (SP) is verheugd om over onderhavig onderwerp te kunnen spreken. Aan de hand van voorliggende stukken wordt vooruitgekeken, zowel twee jaar als langere tijd. Doorkijkjes naar 2050 hebben al gauw een vrijblijvend karakter, omdat het over meerdere colleges en betrokkenen (omwonenden) heen kijkt. De heer Smaling is blij dat er middels een tweesporenoptie gevolg is gegeven aan de motie die ook door de SP is ingediend. In het stuk staan vier logische, verstandige en goed op zichzelf staande hoofdlijnen waaraan concrete acties verbonden kunnen worden. Dat is ook nodig, aangezien er tot 2022 bijna 3 miljoen euro extra geïnvesteerd wordt. Dat is een duidelijk signaal, maar er moet dan ook wel wat voor geleverd worden.

De vragen van de heer Smaling richten zich op de vergunningsgrond. In het stuk wordt de vraag gesteld in hoeverre het aan de provincie is om in vergunningen in te grijpen. Toen hij zich in de Tweede Kamer met de Omgevingswet bezighield, kreeg de revisievergunning nadrukkelijke aandacht. Het vraagstuk was veelal of men moet wachten tot het bedrijf toe is aan een nieuwe omgevingsvergunning of dat het bevoegd gezag ook op eigen initiatief de bestaande vergunning kan gaan aanpassen. De heer Smaling constateert dat emissieplafonds worden teruggeschroefd als de ruimte niet benut wordt. Bij een aantal onderdelen van Tata is dat het geval. Bij de Pelletfabriek gaat het vrij ver. Wat is volgens de gedeputeerde mogelijk binnen de bestaande wetgeving? Waar koerst hij op af? De heer Smaling constateert dat de stikstofuitstoot enerzijds binnen de Europese norm blijft en dat de kosten om in te grijpen binnen de bandbreedte vallen van €5 tot €20 als "afwegingsgebied". Hangt een en ander ook niet af van de staalprijzen? Of iets kostenefficiënt is, is toch ook afhankelijk van de te verwachten omzet? Kan de overheid verlangen dat Tata aanpassingen verricht wanneer binnen de wettelijke stikstofnormen wordt geopereerd?

Door de voorgestelde inrichting voor de Pelletfabriek zullen ook de hoeveelheid ZKS en lood indammen. Zal deze bijvangst de kostenafweging anders maken? Is de afschrijvingstermijn bekend als men tot zo'n nieuw onderdeel van de inrichting overgaat? Het is een vereiste dat de BBT's (best beschikbare technieken) technisch en economisch haalbaar zijn. Daar wringt de schoen.

Een belangrijke randvoorwaarde voor het slagen van het aanvullende programma is de vraag of het lukt om voldoende gekwalificeerde medewerkers aan te trekken. De heer Smaling hoort graag of deze mensen voorhanden zijn en of beloning daarbij een rol speelt. In hoeverre wordt daarmee de VTH-uitvoering verbeterd? De heer Smaling vraagt zich ook af waarom Harsco niet als Brzo-bedrijf wordt aangemerkt. Moet het gehele Tata-terrein niet als Brzo-terrein worden beschouwd, waardoor de VTH-taken richting Harsco op een andere manier kunnen worden uitgevoerd? Wordt er bijvoorbeeld ook voorzien in onaangekondigd bezoek of gebeurt dit uitsluitend op afspraak? Dan kan een Omgevingsdienst ook wat meer z'n tanden laten zien. De heer Smaling hoopt uiteraard dat

alles in de toekomst op minnelijk wijze gebeurt, maar de sfeer is daar thans nog niet naar.

De route naar gerecycled staal loopt grotendeels via schroot. Onder meer in Wijk aan Zee wordt veel geklaagd over de daarmee samenhangende geluidshinder. Wat is de toekomst van de schrootafhandeling als deze zo'n enorme geluidshinder veroorzaakt?

Er wordt onderzocht of het aspect gezondheid vooruitlopend op de Omgevingswet zwaarder kan worden meegewogen door ook te anticiperen op de provinciale ambitie om te voldoen aan de WHO-streefwaarden. Is dat een reële route voor de provincie of loopt zij dan aan tegen de grenzen van het Rijk of de Europese Unie?

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) geeft aan dat ook haar fractie heel blij is met de twee stukken die er liggen. Het betreft een grote fabriek in een gebied waar veel mensen wonen. De commissie NLG hoort iedere vergadering van omwonenden hoe heftig de effecten van Tata zijn op hun directe leefomgeving. Er bestaat richting de overheid wantrouwen. De redenen hiervoor zijn divers, zoals meer kennis en bewustzijn over de uitstoot en steeds minder mensen in de directe omgeving die economisch afhankelijk zijn van de staalfabriek.

D66 begrijpt de dilemma's waarvoor Tata Steel staat. De weg naar een schonere productie is niet zomaar uitgestippeld. Technisch zijn er mogelijkheden om de effecten op de leefomgeving te beperken, maar bedrijfseconomisch is dat niet zomaar gerealiseerd. Een gezonde leefomgeving in balans met toekomstbestendige economische activiteit is voor D66 leidend. Zij ziet ruimte en kansen voor de maakindustrie in de IJmond. Met investeringen in nieuwe energiebronnen en productieprocessen is Tata Steel wat haar betreft een waardevol industrieel complex voor de toekomst.

De uitdagingen in de IJmond en de eisen die met elkaar zijn gesteld om een gezonde leefomgeving te realiseren, vragen om een provincie die proactief en ambitieus optreedt als hoeder van de gezonde leefomgeving. De provincie moet borgen dat binnen de wettelijke kaders, opgesteld door het Rijk en Europa, er een gelijk speelveld is tussen de gezondheid van de burgers en de economische activiteit van de maakindustrie. Niet alleen milieueisen maar ook gezondheidswinst moet leidend worden bij de normbepaling van vergunningen en Bestuurlijke Overleggen. Vernieuwde inzichten in kennis moeten worden toegepast op installaties en niet pas na een actualisatie op de vergunning. In dat geval duurt het immers nog eens jaren voordat de vernieuwingen geïmplementeerd zijn.

D66 wil de gedeputeerde complimenteren. De Bestuurlijke Overleggen hebben er mede toe bijgedragen dat er door Tata Steel concrete toezeggingen zijn gedaan over noodzakelijke investeringen. De vier hoofdlijnen van het programma geven een goede richting aan. D66 is heel blij dat het plan in samenwerking met verschillende belanghebbenden is opgesteld. Zij is voorts tevreden te lezen dat er volop wordt ingezet om het vertrouwen van de bewoners terug te winnen. Desalniettemin heeft D66 een paar punten van aandacht.

De Europese normen voor luchtkwaliteit worden nagestreefd. Deze zijn bedoeld om schade aan het milieu te voorkomen. Wanneer het realiseren van gezondheidswinst de ambitie is, vraagt D66 zich af of alleen de Europese normen wel voldoende zijn. Moet er niet nog meer ingezet worden op het

stimuleren van Tata Steel om versneld duurzame maatregelen te nemen? Is de gedeputeerde het met mevrouw Gonggrijp eens dat gezondheidswinst meer is dan enkel het voorkomen van milieuschade? Graag hoort zij wat hier nog meer voor nodig is.

Het toezicht bij Tata Steel op basis van vernieuwde methodes is een goede stap. Maar wat voor soort vernieuwde methodes betreft het? En wanneer denkt de gedeputeerde dat deze geëffectueerd kunnen worden? Op pagina 8 van het Uitvoeringsprogramma van de Omgevingsdienst staat dat de loodemissies minder worden, maar dat de OD de niet-gebruikte ruimte wegneemt. In het Programma Tata Steel staat op pagina 18 dat de provincie niet het recht heeft om met een aangepaste vergunning ruimte in productie weg te nemen. Emissie is niet precies hetzelfde als productie, maar toch lijkt het met elkaar in tegenspraak te zijn. Graag hoort mevrouw Gonggrijp of gedeputeerde al dan niet bereid is om ruimte in de productie of de emissie weg te nemen.

De uitstoot van de Pelletfabriek is een grote bron van zorg. Tata Steel investeert 150 miljoen euro in een nieuwe installatie bij de Pelletfabriek om de uitstoot van stikstof, fijnstof en zware metalen terug te dringen. In hoeverre zal het bedrijf volgens GS op korte termijn gaan bijdragen aan een verminderde uitstoot van de Pelletfabriek?

Mevrouw Er (GL) spreekt haar waardering uit richting gedeputeerde Olthof voor zijn goede werk binnen het dossier Tata Steel. GroenLinks is blij te zien wat er met de vaststelling van het Programma Tata Steel, het Uitvoeringsprogramma VTH en natuurlijk de aangekondigde investeringen vanuit het bedrijf zelf aan verbeteringen komt voor de bewoners van de IJmond. Het is belangrijk te benoemen dat dit mede te danken is aan alle bewoners die hier hun zorgen hebben geuit en hun verhaal met de provincie hebben gedeeld. Mevrouw Er hoopt derhalve dat vooral zij tevreden zullen zijn met het geboekte resultaat.

Uit de stukken blijkt dat er is geluisterd naar de input van de Statenleden en omwonenden op het Programma Tata Steel en de VTH-taken. Het programma is nader geconcretiseerd, het uitvoeringsprogramma geeft aan dat de vergunningen waar mogelijk worden aangescherpt en in de brief wordt zelfs het mentale welzijn van de inwoners genoemd. Dit is een belangrijk punt waar GroenLinks een aantal vergaderingen geleden specifiek aandacht voor had gevraagd. Veel gebeurt ook nog eens binnen een termijn van twee jaar. Mevrouw Er is hier zeer verheugd over.

Wel bestond er vanuit zowel de Statenleden als de omwonenden nog de vraag naar een ombudsman of een ambassadeur. Uit de brief van GS blijkt dat hier op dit moment niet voor wordt gekozen. Mevrouw Er hoort graag van gedeputeerde wat hiervoor de reden is. Daarnaast betreurt zij het dat het aanscherpen van de vergunningen zo lang geduurd heeft, vooral nu voor een specifiek deel de oorzaak duidelijk is. Door een eigen interpretatie van een zin in BBT36 is de provincie tot de conclusie gekomen dat de aanscherping van een vergunning met betrekking tot de stikstofuitstoot niet nodig zou zijn geweest. Pas na een vrijwillig kosteneffectiviteitsonderzoek door Tata Steel en nadat de ILT de provincie erop heeft aangesproken, is gebleken dat de regelgeving eigenlijk ook anders geïnterpreteerd had kunnen worden en het dus zonder enige aanpassing van de wet was toegestaan om strenger op te treden richting Tata Steel. GroenLinks vindt het onbegrijpelijk hoe het mogelijk is dat het juridische onderzoek naar BBT36 en de wijziging van de vergunning als gevolg daarvan niet eerder heeft plaatsgevonden. Hoe legt de gedeputeerde aan omwonenden uit dat er zo veel actie van buitenaf, nota bene van het bedrijf zelf, nodig was om de vergunning aan te passen? GroenLinks hoopt dan ook dat voor de overige onderdelen van de vergunning de ruimte voor het

aanscherpen daadwerkelijk benut wordt. Voorts hoopt zij dat als de wetgeving dan toch op een andere manier geïnterpreteerd dient te worden, GS en de Omgevingsdienst kiezen voor een interpretatie waarbij de gezondheid en het belang van de Noord-Hollandse burgers vooropstaan.

De heer **Roosendaal** (VVD) onderstreept wat de andere Statenleden ook reeds gezegd hebben, namelijk dat er een goed programma ligt met vier duidelijke sporen. Er is een gedegen proces gevolgd en er is ingezet op een breed draagvlak, dat gelet op de emoties in dit dossier heel belangrijk is geweest. Er is duidelijke aandacht voor de gezondheid, de VTH-taken, innovatieve en duurzame staalproductie en samenwerking. De heer Roosendaal heeft weliswaar nog enkele vragen.

Gelet op pagina 19 van het programma over het standpunt aangaande de Pelletfabriek, pagina 25 waar wordt toegejuicht dat Tata ambities heeft maar graag meer concrete plannen wil hebben, alsmede pagina 37 waar staat dat er meer duidelijkheid moet komen over de Kooksfabriek, lijkt volgens de heer Roosendaal in de brief de mening van de provincie over de Roadmap+ te ontbreken. In de verdere stukken staat dat er eigenlijk wel duidelijkheid is over de Kooksfabriek 2. Tot 2035 zal deze in stand worden gehouden. Er wordt flink geïnvesteerd om de fabriek milieuvriendelijker te maken. De heer Roosendaal mist daarbij echter de mening van de gedeputeerde over de 300 miljoen euro aan extra investeringen waarnaar ook door D66 werd verwezen.

De tweede vraag is of gedeputeerde inzet op vrijwilligheid en de mogelijkheid voor externe saldering, zodat de natuur maar ook de woning- en wegenbouw alsmede de landbouwdossiers gesteund kunnen worden door een lagere stikstofuitstoot door Tata, een van de grootste stikstofuitstoters van Nederland, en daarbij stimuleert dat Tata haar maatschappelijke verantwoordelijkheid neemt en dat alle partijen daarvan kunnen profiteren. Of kiest gedeputeerde voor de harde lijn door het opbouwen van een reputatie als "ijzervreter" en het verder opleggen van eisen, waardoor juridische confrontatie dan wel vertraging wordt geriskeerd?

Verder wordt aangegeven dat de provincie in overleg gaat met de Rijksoverheid. Hierbij wordt vooral ingezet op de stok. De heer Roosendaal verwacht echter dat effectief beleid naast de stok ook een wortel nodig zal hebben. Is de gedeputeerde bereid om zich tezamen met de Rijksoverheid hard te maken voor ondersteuning van de energietransitie bij Tata en ook aandacht te vragen voor bijvoorbeeld aanbestedingseisen en daar ook zelf naar te leven wat betreft de inkoop van duurzamer staal? Als je lokaal een groot bedrijf hebt dat zich inzet voor wat duurzamer staal, zou het fijn zijn dat de provincie niet alleen aan de toezichtkant zit, maar dat zij ook een strategie hanteert waarbij het aantrekkelijk wordt om dat staal te produceren doordat er ook vraag naar komt.

De laatste vraag heeft betrekking op pagina 25. Er wordt aangegeven dat er een CO₂-net nodig is. Dit netwerk kan gerealiseerd worden door het bestaande CO₂-net van OCAP uit te breiden naar Afval Energiebedrijf Amsterdam (AEB) en naar Tata Steel. Denkt gedeputeerde dat dit nog haalbaar is, gelet op de recente ontwikkelingen bij de AEB? De heer Roosendaal doelt dan op de grote operationele en financiële problemen, maar ook op de milieuproblemen en de handhaving daarop. Welke rol zou de OD daarin mogelijkwijs spelen?

De heer **Leerink** (PvdA) begint eveneens met het maken van een compliment richting de gedeputeerde en het college. Een jaar geleden had men niet durven hopen dat er inmiddels een dusdanige slag zou zijn gemaakt, zowel qua omdenken als qua opstellen van concrete plannen. Ook

met het conceptplan waarover eerder in detail gesproken is, is alweer een enorme slag gemaakt en is de provincie wat de PvdA betreft echt op de goede weg. Er is van alles in beweging, hoewel daarmee nog niet gezegd is dat men er al is.

De manier waarop iets wordt opgeschreven, is niet zonder betekenis. De heer Leerink heeft dan ook een opmerking over het gekozen vertrekpunt van de verschillende colleges. Het plan begint met de constatering dat Tata nu eenmaal een gegeven is en dat de provincie vervolgens wel moet werken aan een gezondere leefomgeving rond Tata. Natuurlijk is Tata belangrijk en spelen er grote belangen. De aanpak moet in balans zijn. De PvdA begint het verhaal toch liever aan de andere kant. Iedere burger van Noord-Holland heeft het recht op een omgeving waarin hij of zij veilig kan leven en kinderen gezond kunnen opgroeien. Komen deze kernwaarden in het geding, dan is het aan de overheid om een streep te trekken. Dat is voor de PvdA het gegeven.

Het is goed en belangrijk dat er veel aandacht is voor het spoor "Gezondheid in beeld", dat er meer onderzoek wordt gedaan en dat dat onderzoek goed op elkaar wordt afgestemd. Tegelijkertijd brengt ieder gepubliceerd onderzoek ook een soort gevoel van onmacht met zich mee. Uit onderzoek blijkt dat er substantieel meer kanker voorkomt in het IJmondgebied. Wat kan de provincie daartegen doen? De heer Leerink snapt dat het complexe materie betreft, maar hij snapt ook dat omwonenden er gezien de gehele voorgeschiedenis niet gerust op zijn. Wat kan de provincie doen om die onrust weg te nemen? Meer onderzoeken heeft alleen maar zin op het moment dat je er ook iets mee kunt.

De Partij van de Arbeid is enorm verheugd over het aanscherpen en doorlichten van het VTH-proces. De heer Leerink brengt zijn complimenten over. Terecht wordt echter aangegeven dat een provincie hierop grenzen moet stellen. Vergunningverlening is het toepassen van de wet in een concrete situatie. De provincie mag dan wel verantwoordelijk zijn voor vergunningverlening, maar in de meeste gevallen is zij niet verantwoordelijk voor de wet. Het feit dat je op grenzen stuit, wil nog niet zeggen dat de situatie daarmee aanvaardbaar is geworden. Problemen zijn niet weg door de conclusie dat de provincie er niet over gaat. "We gaan er niet over" is een dodelijk zinnetje. De PvdA is blij dat er strengere eisen worden gesteld en dat er wordt geïnvesteerd in een schonere Pelletfabriek en een betere afdichting van een van de Kooksfabrieken. Feit blijft echter dat de provincie niet in staat is om binnen de huidige regelgeving de rammelende, sterk overlast gevende Kooksfabriek 2 kan sluiten. Uit het oogpunt van gezondheid en leefbaarheid is ondenkbaar dat die fabriek nog vijftien jaar openblijft. Het college geeft overigens aan niet voornemens te zijn om stil te blijven zitten. Het wil richting andere bestuurlijke niveaus in actie komen om ervoor te zorgen dat er wel wetgeving en strengere eisen komen. Wat de PvdA betreft zou de provincie daarbij wat steviger en publiekelijk het voortouw mogen nemen en dit ook echt mogen agenderen. Op het moment dat de provincie binnen de huidige wet- en regelgeving niets kan doen tegen zaken die de bescherming van haar burger in de weg staan, moet zij volop publiekelijk ten strijde trekken en een medestander zijn.

Het laatste punt van de heer Leerink betreft het betrekken van de omgeving. Daarin zijn goede stappen gezet. Er zijn echter ook enkele zorgen. Er is onder meer een Schipholtafel en een Aardbevingtafel in Groningen geweest. De ervaring leert dat het veelal de grotere machten zijn die uiteindelijk bepalen wat er aan dat soort tafels gebeurt. De PvdA heft derhalve in eerste instantie gevraagd om te onderzoeken of een onafhankelijke ombudsman een optie zou zijn. Zoals

GroenLinks al aangaf, komt deze functie in het verhaal niet terug. De PvdA meent dat de omgeving en bewoners meer hebben aan een onafhankelijke ombudsman dan aan al die verschillende overlegtafels. Deze kunnen weliswaar nuttig zijn, maar kennen ook het gevaar dat bewoners ondergesneeuwd raken.

De heer **Smaling** (SP) kan zich vinden in het goede betoog van de heer Leerink (PvdA). Hij beaamt dat de uitspraak "we gaan er niet over" binnen de politiek veelvuldig gebezigd wordt, wat heel hinderlijk kan zijn. De provincie moet daarentegen ook uitkijken dat zij haar inwoners niet lekker maakt met het idee dat zij veel meer kan dan in de realiteit het geval is. Als zaken op Rijksniveau zijn belegd en een provinciaal bestuur deze op een andere manier gaat uitvoeren, krijgt het een aanwijzing aan de broek. De heer Smaling verzoekt de heer Leerink derhalve om de werking van het systeem als uitgangspunt te nemen. Anders worden bewoners op voorhand verwend met zaken die niet zomaar tot de mogelijkheden behoren.

De heer **Leerink** (PvdA) vindt dit een terechte opmerking. Hij heeft in zijn betoog getracht duidelijk te maken dat de provincie inderdaad op grenzen stuit en dat het goed is om die helder te maken. Tegelijkertijd zou de heer Leerink graag zien dat de provincie zich er niet bij neerlegt en een activistische rol speelt bij het agenderen van het feit dat de regels strenger moeten en er op een ander niveau wetgeving tot stand moet komen die het uiteindelijk wél mogelijk maakt. Oftewel, als de kaders niet goed zijn, moeten die worden aangepast. Er is wat de heer Leerink betreft geen reden om achterover te zitten, maar om juist een extra tandje bij te zetten.

Statenlid **Kostic** (PvdD) ziet inderdaad dat de provincie tegen grenzen aanloopt. Is de PvdA het met haar eens dat er gezocht moet worden naar manieren om het Rijk misschien wat meer regie te geven, gezien de zwaarte van het dossier?

De heer **Leerink** (PvdA) is er op voorhand niet van overtuigd dat als de provincie het Rijk de regie geeft dit tot betere resultaten zal leiden. Hij gaat voor het optimale resultaat. De provincie heeft het Rijk en Europa nodig om een aantal zaken aan te scherpen. Wat de heer Leerink betreft, is alle aandacht daarop gericht. Dat betekent echter niet dat de provincie achterover kan gaan leunen.

De heer **Van Tiggelen** (PVV) geeft aan dat de PVV voorzichtig optimistisch en positief is. Het uiten van een compliment is dan ook op z'n plaats. "Samenwerken aan een gezondere en veilige IJmond" klinkt natuurlijk mooi, maar de PVV had liever gelezen "samenwerken aan een gezonde en veilige IJmond". Maar het opstellen van een programma tot 2050 maakt natuurlijk al meteen helder dat het geen sinecure is om een en ander voor elkaar te krijgen.

De balans tussen enerzijds gezondheid en veiligheid en anderzijds de economische waarde is een spagaat. Kijkend naar het gewijzigde en aangescherpte programma is de PVV van mening dat er in behoorlijke mate een fundament is gelegd waarmee stappen gezet kunnen worden. Er is licht aan het einde van de tunnel, al had de PVV liever gezien dat de tunnel wat korter zou zijn. Het is een goede zaak dat er wordt ingezet op een betere informatievoorziening en een goede afhandeling van klachten. De PVV verwacht dat als er goed wordt omgegaan met de klachten dat de mensen niet met een kluitje het riet in worden gestuurd. Dat het begrip "gezondheid" verder is uitgewerkt, is natuurlijk handig en noodzakelijk. Anders is het niet mogelijk om het eventuele succes van het beleid of de maatregelen te meten.

Een ding is echter onduidelijk voor de PVV. Het college juicht toe dat Tata Steel ernaar streeft om in 2050 CO₂-neutraal staal te maken, omdat dit goed zou passen in het beeld van een gezondere IJmond. CO₂ en gezondheid hebben wel iets met elkaar te maken, maar de PVV heeft hoofdschuddend kennisgenomen van voornoemde tekst. Als een beetje meer CO₂ een probleem zou zijn, zou je ogenblikkelijk de mondkapjes moeten verbieden, want daar ademt een persoon ongeveer het 25-voudige in uit dan normaliter het geval is.

De heer Van Tiggelen heeft bij de behandeling van agendapunt 3 aan gedeputeerde Loggen toegezegd om wetenschappelijke informatie toe te zenden. Hij zal dit via de Griffie doen, zodat het breed verspreid kan worden onder de commissieleden. Over CO₂ heersen nog diverse misverstanden. De PVV wil derhalve proberen daar iets tegen te doen. Over het geheel genomen is de PVV echter redelijk tevreden met het gewijzigde programma en het uitvoeringsprogramma.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat het Programma Tata Steel 2020–2050 is vastgesteld. Het is goed dat het programma is aangepast na het indienen van de zienswijzen. Hierdoor is het concreter geworden en smarter gemaakt. Tata heeft investeringen van 300 miljoen euro aangekondigd voor onder meer reducerende maatregelen van de Pelletfabriek, voor aanpassingen aan de Kooksfabriek 2 en voor andere onderdelen uit het programma. Er is nu ook een Roadmap+ waarin Tata aankondigt te gaan investeren in de deNox-installatie. Ook de stikstofuitstoot wordt door Tata aangepakt. Is het daarna nog wel nodig dat de OD Tata verplicht om de deNox aan te passen? Tata heeft nu immers beloofd om het zelf te gaan doen. Het lijkt erop dat de wettelijke verplichting moeilijkheden geeft bij het extern salderen. Het CDA hoort derhalve graag of gedeputeerde bereid is dit nader te bekijken.

De OD heeft verder aangekondigd om vergunningen van Tata waar mogelijk te gaan aanscherpen. Deze plannen bieden perspectief om concreet te werken aan verbetering van het welzijn en de gezondheid van de omwonenden, aan verbeteringen voor het milieu en aan vermindering van de uitstoot. Tegelijkertijd blijft er kritiek ontstaan. Een plan kan altijd nog smarter dan het al is en er moet een balans blijven bestaan tussen economie en ecologie. Het CDA begrijpt in dat licht ook zeker de zorgen van de omwonenden. Zij begrijpt ook de economische belangen en de belangen rond werkgelegenheid. Bedrijven in de IJmond die een relatie met Tata hebben, geven aan dat het voortbestaan van Tata belangrijk is. Niet alleen voor het bedrijf zelf, maar ook voor de werkgelegenheid in de gehele regio. Kortom, het spanningsveld blijft bestaan.

Voor dit moment gaat het CDA akkoord met het Programma Tata Steel 2020–2050. Het houdt natuurlijk wel de vinger aan de pols wat betreft de uitvoering en nieuwe ontwikkelingen. Denken GS dat Tata daadwerkelijk de uitvoering van alle onderdelen uit het plan ook financieel aankan? Thans wordt 300 miljoen euro geïnvesteerd, maar wat is er daarna nodig voor de resterende eisen? Kan de gedeputeerde daar wat meer inzicht in geven? Heeft hij daarover gesprekken gevoerd met Tata? Wat is zijn beeld daarvan? Kan Tata voldoende reserves vrijmaken om aan de eisen te voldoen? Zouden de besprekingen over het al dan niet doorgaan van de fusie met de staalfabriek in Zweden daar ook nog invloed op kunnen hebben?

De heer **Klein** (CU) uit eveneens zijn complimenten over de aangepaste versie van het Programma

Tata Steel 2020–2050. Het lijkt erop dat de provincie hiermee een betere rol en de juiste toon weet te vinden. De ChristenUnie wil de gedeputeerde ook bedanken voor het zorgvuldige proces waarmee de vele reacties zijn verwerkt. Zij is verheugd over de aanscherping van de definitie "gezondheid", het openen van een loket van de Omgevingsdienst in Wijk aan Zee en het aanstellen van een omgevingsmanager. De ChristenUnie verwacht niet dat dat het vertrouwen van de een op de andere dag zal terugbrengen, maar het kan wel een stap in de goede richting zijn.

Gedeputeerde kiest ervoor om geen ombudsman maar een omgevingsmanager aan te stellen. De ChristenUnie kan zich daarin aan sich vinden, maar gaat gedeputeerde ervoor zorgen dat de omgevingsmanager boven de twijfel verheven is? Deze persoon is immers in dienst van de provincie. Veel mensen zijn het vertrouwen in de handhaafcapaciteit van de provincie kwijtgeraakt. Het is van belang dat de provincie zo helder en transparant mogelijk communiceert. De ChristenUnie heeft het idee dat zij daar al wel stappen in heeft gemaakt, waarvoor complimenten. De heer Klein vindt het echter wat ongelukkig dat het uitvoeringsprogramma, dat heel sterk inzet op VTH-taken, nog niet de resultaten van het Rekenkameronderzoek heeft kunnen betrekken. Kan gedeputeerde toezeggen dat eventuele verbeteringen die voortkomen uit het Rekenkameronderzoek inderdaad kunnen worden opgenomen in het uitvoeringsprogramma?

Gedeputeerde Olthof legt duidelijk uit dat het sluiten van de Kooksfabriek niet juridisch kan worden afgedwongen, maar dat het wel voorzichtig in de planning staat. Hoe kan de provincie dit proces versnellen en de vinger aan de pols houden?

De ChristenUnie is verheugd dat de provincie een juridische manier heeft gevonden om strengere eisen te stellen aan de technieken die worden gebruikt om de uitstoot van de stikstofoxide terug te dringen. Het is ook heel positief dat het als neveneffect heeft dat ook de uitstoot van andere schadelijke stoffen zal afnemen. Het klinkt echter wel als een juridische grote en complexe stap die wordt gezet. Hoe heeft Tata hierop gereageerd? Verwacht gedeputeerde dat het bedrijf juridisch bezwaar zal maken tegen de wijziging van de vergunning? Heeft hij in dat geval een inschatting hoe lang het traject zou kunnen duren? En heeft gedeputeerde een idee hoeveel tijd de technische uitvoering van de implementatie van de aangescherpte vergunning zal vragen?

Tot slot geeft de heer Klein aan dat de motie Tata wat de ChristenUnie betreft is afgedaan.

De heer **Koyuncu** (DENK) merkt op dat in de stukken staat dat de vergunning wordt aangescherpt indien stoffen buiten het terrein van Tata de gestelde grenswaarden overschrijden, maar dat een deel van de ZZS-aanscherpingen pas later volgt omdat de minimalisatieverplichting voor sommige stoffen pas vanaf 2025 van kracht wordt. Waarom heeft dat zoveel tijd nodig? Is er voor de provincie een mogelijkheid om dat proces te versnellen?

DENK heeft gesprekken gevoerd met belanghebbenden uit het gebied rond Tata. Er heerst een gevoel van wantrouwen. Men heeft de indruk dat de gestelde eisen niet uitdagend genoeg zijn en Tata nauwelijks uit haar comfortzone hoeft te komen om deze eisen te halen. Hoe kijken GS naar deze kritiek?

Een andere vraag die in de gesprekken naar voren kwam, is of een ander bedrijf in Noord-Holland straks meer mag vervuilen omdat Tata dat hopelijk minder zal doen? Met andere woorden, ontstaat

er met de genoemde maatregelen ruimte voor extra vervuiling door andere bedrijven in de provincie?

Tot slot vindt DENK het jammer en een gemiste kans dat gedeputeerde niet kiest voor een ombudsman.

Statenlid **Kostic** (PvdD) wijst er net als de PvdA op dat de brief van GS opent met een aantal loftuitingen richting Tata, terwijl mensen overlijden als gevolg van de vervuiling die Tata veroorzaakt. Het is dan geen wonder dat er bij de inwoners geen vertrouwen meer is. De PvdD ziet ook echt wel positieve veranderingen, die vooral door de inwoners zijn aangejaagd. Ze is blij nu eindelijk wat meer actie te zien. Zo gaan GS onderzoeken hoe ze het aspect "gezondheid" zwaarder kunnen meewegen door ook te anticiperen op de provinciale ambitie om te voldoen aan de WHO-normen. Hiertoe gaan zij samenwerken met de GGD en de OD. Wanneer verwachten GS een analyse over de mogelijkheden naar PS te sturen?

De provincie treedt nu op inzake de Pelletfabriek. Eerder oordeelde zij dat zij aan Tata Steel geen BBT-maatregelen hoefde op te leggen. Het lijkt erop dat mede door druk van de ILT en maatschappelijke druk de provincie nu de tijd heeft genomen om een echt goede juridische analyse uit te voeren. En dan blijkt toch dat de OD iets kan doen. De PvdD heeft de navolgende vier vragen:

- Hoeveel tijd krijgt Tata om die SCR-techniek volgens BBT toe te passen?
- Waarom is hier niet eerder grondig juridisch naar gekeken?
- Kon de provincie niet eerder een kosteneffectiviteitsonderzoek afdwingen?
- Wat gaat de provincie doen om dit soort missers in de toekomst te voorkomen?

Het zou fijn zijn als de provincie daar waar mogelijk eerder in het voordeel van de gezondheid van de inwoners en het milieu handelt dan, zoals het nu lijkt, in het voordeel van Tata. Aan alle kanten zijn er signalen dat de provincie het niet en zeker niet op tijd aankan, niet qua juridische en financiële capaciteit en evenmin qua bevoegdheid. Zulke complexe problemen aangaande de gezondheid van de inwoners verdient een aanpak op het allerhoogste niveau. Denken GS niet dat het Tata-dossier te groot is voor een regionale overheid en de OD's? Gaat gedeputeerde er bij het Rijk voor pleiten om de regie over te nemen en samen met provincie en de gemeenten maximaal te sturen op de gezonde leefomgeving van burgers en dieren in de IJmond?

Burgers moeten nu namelijk tot 2050 wachten tot er echt fundamentele veranderingen zijn. En zelfs daarvoor is er geen garantie, want onderhavig programma leunt zwaar op wat Tata belooft en aan ambities heeft. Er is wellicht een kans dat een paar vervuilende onderdelen van Tata, zoals Kooksfabriek 2, in 2035 sluiten. Behalve dat het "too little too late" is, vraagt Statenlid Kostic zich af in hoeverre GS de duurzaamheidsambities van Tata nog geloofwaardig vinden.

De provincie is ook verantwoordelijk voor de dieren en de natuur. Wat weet de provincie over de effecten van vervuiling door Tata op dieren? Kan zij daar binnenkort iets over rapporteren?

De **voorzitter** bedankt de Statenleden voor hun inbreng en geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

Gedeputeerde Olthof bedankt de commissieleden voor hun complimenten. Hij neemt ze graag in ontvangst en zal ze voorts overbrengen aan alle partijen die bij onderhavig dossier betrokken zijn

geweest. De druk op dit dossier is enorm. Het leidt ertoe dat er heel veel mogelijk is en dat de provincie tot veel in staat is. Dat geeft gedeputeerde vertrouwen voor de toekomst. Het is nog een lange weg om het vertrouwen van de inwoners terug te winnen, maar gedeputeerde meent dat de provincie goed bezig is. Dat geeft ook vertrouwen in de samenwerking met de Omgevingsdienst en diens medewerkers.

Gedeputeerde benoemt eerst een aantal hoofdonderwerpen. Alle partijen hebben hun zienswijze gegeven op het conceptprogramma Tata Steel, hetgeen uiteindelijk geleid heeft tot de voorliggende definitieve versie. Gedeputeerde had bij voorkeur het Programma Tata Steel, de uitvoeringsagenda van de Omgevingsdienst, het Rekenkamerrapport en het kosteneffectiviteitsonderzoek van de Palletfabriek tegelijkertijd naar buiten gebracht. Gezien de tijd is dat helaas niet gelukt. De Statenleden hadden ook meer behoefte aan duidelijkheid. De provincie heeft er uiteindelijk voor gekozen om het programma Tata en de uitvoeringsagenda van de OD samen uit te brengen en vlak daarna met het kosteneffectiviteitsonderzoek van de Palletfabriek te komen.

Op de vraag waarom bepaalde zaken de afgelopen jaren niet eerder zijn uitgevoerd, antwoordt gedeputeerde Olthof dat er dan historisch onderzoek zou moeten worden verricht naar de vraag waarom bepaalde keuzes en afwegingen zijn gemaakt. Het beeld dat dit kosteneffectiviteitsonderzoek door de ILT is uitgevoerd, is niet correct. De voorganger van gedeputeerde Olthof, oud-gedeputeerde Tekin, heeft er al in 2019 bij Tata op aangedrongen om dat kosteneffectiviteitsonderzoek op te stellen. Op basis van dat gesprek is Tata er vrijwillig mee aan de slag gegaan. Vervolgens hebben GS het beoordeeld en er gezien de complexiteit meerdere juristen en externe partijen naar laten kijken om te bepalen hoe houdbaar het is om dit als maatregel op te leggen. Daaruit is naar voren gekomen dat het inderdaad houdbaar is. Het typeert de huidige houding om veel meer te denken in mogelijkheden dan in onmogelijkheden.

De provincie heeft moeten constateren dat er een afwegingsruimte is tussen €5 en €20. Overigens betreft het geen economische haalbaarheid, maar de kosten per besparing kilogram stikstof. Als die kosten tot €5 bedragen, is het sowieso kosteneffectief. Indien de kosten boven de €20 liggen, is het niet kosteneffectief. Daartussen ligt een grijs gebied, waarbij men zich kan afvragen of er een goedkopere maatregel is die ook het gewenste resultaat behaalt, te weten het beperken van de hoeveelheid uitstoot. Zoals Tata zelf ook in zijn eigen onderzoek bevestigt, is er echter geen goedkoper alternatief. Deze maatregel is derhalve uiteindelijk kosteneffectief gebleken. Het gaat niet alleen om stikstof. In een eerder stadium is er bij Tata op aangedrongen om in het kosteneffectiviteitsonderzoek ook lood en ZZS mee te nemen. De provincie kon dit echter niet afdwingen. Derhalve kon de maatregel enkel op basis van de besparing stikstof worden opgelegd. De provincie heeft het traject heel zorgvuldig gevolgd. Twee weken voor kerst hebben GS kennis genomen van het voorgenomen besluit van de OD om de maatregel op te leggen. Diezelfde ochtend kondigde Tata aan dat het 300 miljoen zou investeren. Daarin zit 150 miljoen euro voor de Palletfabriek. Het feit dat Tata deze investering vrijwillig doet en daarin de maatregel voor de Palletfabriek meeneemt, geeft gedeputeerde het vertrouwen dat Tata niet in beroep zal gaan en dat eigenlijk direct in tijd gekeken kan worden wanneer de Pelletfabriek de filterinstallatie kan realiseren. Gedeputeerde verwacht derhalve ook geen tijdsverlies.

Harsco is geen Brzo-bedrijf. De criteria voor Brzo's zijn door het Rijk bepaald. Dat neemt niet weg dat de provincie bij de VTH-taken naar het totale complex kijkt en zowel Tata als Harsco daarin

meeneemt.

De handhaving is deels aangekondigd. Daarnaast is er ook een groot deel onaangekondigd op basis van klachten of van eigen waarnemingen die door de OD worden gedaan. Hiervoor is goed gekwalificeerd personeel nodig. Er worden op dit moment mensen geworven teneinde de kennis en kwaliteit bij de Omgevingsdienst te borgen. Voorts wordt samengewerkt met de GGD, andere OD's en de ILT.

Gelet op de circulaire economie zal het (her)gebruik van schroot gaan toenemen. Een van de andere maatregelen die reeds aangekondigd zijn, betreft geluidsoverlast. In december is ook al een aankondiging aan Tata gedaan waarin de geluidsvoorschriften voor de schrootopslag worden aangescherpt. In de nachtelijke uren mag bijvoorbeeld niet langer gestort worden. Voorts zijn afspraken gemaakt over de maximale hoogte ervan.

De Europese regelgeving is op dit moment de norm. In het Schone Lucht Akkoord heeft de provincie haar handtekening gezet om uiteindelijk in 2030 de WHO-norm te behalen. Gedeputeerde meent dat dit realistisch is. Hij heeft voorts het gevoel dat Tata ervoor wil gaan. Alles zal daar in ieder geval op worden ingezet.

Mevrouw Gonggrijp (D66) raadt aan om de nieuwe technieken direct toe te passen. Gedeputeerde vindt dat vrij lastig. Er zijn natuurlijk steeds vernieuwingen, maar gedeputeerde heeft binnen de regelgeving allerlei voorwaarden moeten opstellen over wanneer hij al dan niet een nieuwe techniek mag opnemen als een maatregel in een vergunning.

De provincie bekijkt continu of er weer nieuwe BBT's zijn. Zij zal ook in Europa erop aandringen om nieuwe scherpere regelgeving vast te stellen. Uiteindelijk heeft de provincie zich daarbinnen te houden aan de geldende regels. Uiteraard zal zij hier heel scherp op zijn. Het fundament van het programma Tata is waar op welke manier de voorschriften in de vergunning kunnen worden aangescherpt.

De provincie heeft enerzijds te maken met milieuwet- en regelgeving, maar anderzijds ook veelvuldig met het thema gezondheid. Beide facetten gaan heel vaak samen, maar niet altijd. De heer Van Tiggelen (PVV) noemde terecht dat CO₂-neutraal niet hetzelfde is als een gezonde omgeving. Voor de gehele transformatie van de Tata-plant betekent dit dat er heel andere fabrieken moeten komen die naast de CO₂-reductie ook zullen resulteren in minder stikstof, minder geur en minder geluid. De bijvangst op de CO₂-neutraliteit zit 'm dus in een gezondere omgeving.

De provincie kan de vergunde productie(ruimte) niet zomaar verlagen en het verkregen recht van Tata wegnemen. Tata heeft echter wel bijvoorbeeld een enorme ruimte aan lood die zij bij lange na niet benut. De provincie bekijkt in dit geval of de vergunde ruimte voor emissie kan worden teruggebracht tot de benodigde ruimte die Tata thans gebruikt. De provincie kan de ruimte in productie op dit moment niet wegnemen, maar er zijn wel meer mogelijkheden voor het terugnemen van de ruimte voor emissie.

In hoeverre zal Tata op korte termijn gaan bijdragen aan een verminderde uitstoot van de Pelletfabriek? GS zijn met Tata in gesprek over een agenda voor de komende periode. De heer Leerink zei reeds dat de eerste stap is gezet en dat er binnen een jaar heel veel bereikt is, maar uiteindelijk moet een en ander nog wel worden waargemaakt. Papier is heel geduldig. Wat betreft een filterinstallatie voor de Pelletfabriek geldt hetzelfde als voor de filters voor de sinterfabriek. Hiervoor

dient een complete fabriek te worden gebouwd. Het is een aardig omvangrijk proces om die filterinstallatie te realiseren. Er zullen allerlei voorbereidingen moeten worden getroffen, maar GS hopen de komende tijd te werken aan een heel concrete agenda over wanneer wat gaat gebeuren.

Tata is ook druk bezig om projectmanagers aan te wijzen die dit soort projecten daadwerkelijk bij de hand te nemen. Dat geeft gedeputeerde het vertrouwen dat de komende weken en maanden de daad bij het woord zal worden gevoegd. GS blijven hierover in gesprek met Tata.

Meerdere partijen hebben geconstateerd dat er niet is gekozen voor een ombudsman of ambassadeur. Er heeft een goed Omgevingsoverleg plaatsgevonden waarin goed naar elkaar geluisterd wordt. Dit gremium kent een onafhankelijke voorzitter die GS een serieuze kans willen geven. Daarnaast organiseert de Omgevingsdienst ook tafels waar bepaalde thema's, zoals klachtenafhandeling en handhavingsverzoeken, besproken kunnen worden. Daar zit ook de omgevingsmanager bij aan. Overigens is deze persoon niet in dienst van de provincie maar van de Omgevingsdienst. Mocht binnen afzienbare tijd blijken dat er toch nog behoefte is aan iets aanvullends, dan zullen GS dat ook serieus overwegen. GS willen nu het Omgevingsoverleg onder voorzitterschap van een onafhankelijk voorzitter echter eerst een kans geven.

Mevrouw Er vroeg waarom het kosteneffectiviteitsonderzoek zo lang heeft geduurd. Gedeputeerde heeft het proces geschetst. Het gesprek tussen oud-gedeputeerde Tekin en Tata heeft in november 2019 plaatsgevonden. In maart/april 2020 is het rapport opgeleverd. Vervolgens zijn er allerlei aanvullende vragen gesteld en hebben GS de conclusies aan juristen voorgelegd. Voorts is er een second opinion gevraagd. Een dergelijk zorgvuldig proces vergt tijd.

Op de vraag waarom er de afgelopen jaren niet meer gedaan is, antwoordt gedeputeerde dat hij graag aangesproken wordt op hetgeen hij het afgelopen halfjaar heeft gedaan en thans doet. Daarin worden momenteel heel veel meters gemaakt. Gedeputeerde hoopt dat ook samen met de Statenleden te blijven doen.

Statenlid Kostic (PvdD) gaf terecht aan dat de provincie meer moet opnemen over het aspect "gezondheid" in relatie tot het milieu. GS willen met het Rijk in gesprek over de vraag hoe je ervoor zorgt dat het niet alleen over milieu(regels) gaat. Dit is weliswaar een heel belangrijk thema, maar impliceert niet altijd gezondheidswinst. GS zullen hiervoor meer aandacht vragen bij zowel het Rijk als op Europees niveau.

Op de vraag van de Partij voor de Dieren hoeveel tijd Tata krijgt om de SCR-techniek volgens BBT toe te passen, antwoordt gedeputeerde dat hij hoopt dat hij niet alleen het vertrouwen van de bewoners maar ook dat van Statenlid Kostic kan terugwinnen. In de vraagstelling bespeurt hij een groot gevoel van wantrouwen. GS komen binnenkort met een concrete agenda, voorzien van een tijdspad, waarmee inzichtelijk wordt wanneer Tata wat gaat doen.

Het CDA vroeg waarom de provincie de maatregel voor de Pelletfabriek achter de hand houdt. Gedeputeerde heeft niet de vrijheid om deze naast zich neer te leggen. De maatregel vloeit immers voort uit de BBT. Dat betekent dat de besparing op het gebied van stikstof niet verhandelbaar c.q. uitwisselbaar is. Het betreft een maatregel die op basis van het kosteneffectiviteitsonderzoek aan Tata moet worden opgelegd. Het is geen vrijwillige keuze van de gemeente. De provincie mag c.q. gaat geen bovenwettelijke maatregelen opleggen. Dit betreft echter een BBT-maatregel die de provincie moet toepassen. Gedeputeerde wil deze graag achter de hand houden. Mocht Tata om wat voor reden dan ook vertragen, dan is het plezierig om toch een stok achter de deur te hebben.

Statenlid Kostic vroeg voorts of het Tata-dossier niet te groot is voor de provincie Noord-Holland en of de regie niet door het Rijk dient te worden overgenomen. Gedeputeerde antwoordt ontkennend. Hij gelooft er echt in dat de provincie het aankan. Zij zal dat echter wel in overleg met het Rijk en Europa moeten doen. De regelgeving van de provincie verschilt overigens niet van die van het Rijk. Sterker nog, door de regie bij het Rijk neer te leggen, ontstaat een versnippering aan beleid. Ook zal er meer afstand tot de bewoners van Wijk aan Zee ontstaan, aangezien de gang naar de Tweede Kamer een stuk groter is. Gedeputeerde gelooft derhalve dat de provincie het met de juiste inzet en ambitie, alsmede door de samenwerking met alle betrokken partijen (Rijk, bewoners, OD's e.d.) aankan.

Gebaseerd op de gespreken van afgelopen periode en gelet op het feit dat Tata 300 miljoen euro investeert, waarvan 150 miljoen euro voor de BBT-maatregel (Palletfabriek) en 150 miljoen vrijwillig voor de BBT+-maatregelen, heeft gedeputeerde er vertrouwen in dat Tata zich daadwerkelijk zal inspannen.

De Partij voor de Dieren vroeg welke gevolgen de vervuiling door Tata op dieren heeft. Hierop moet gedeputeerde het antwoord schuldig blijven. Zijns inziens zullen er ongetwijfeld wetenschappelijke onderzoeken zijn waaruit blijkt wat de uitstoot van stikstof, lood of andere ZZS voor (wilde) dieren betekent. Gedeputeerde heeft zelf op dit moment geen onderzoek bij de hand die een en ander kan aantonen. Het RIVM is thans wel bezig met een onderzoek naar de effecten van onder meer de uitstoot, graffietregen e.d. op de gezondheid van de inwoners en de omgeving.

De VVD vroeg naar de mening van de provincie Noord-Holland over de 300 miljoen. De heer Roosendaal heeft een punt. Enerzijds wordt Tata een wortel voorgehouden om het bedrijf te verleiden tot het zetten van bepaalde stappen. Anderzijds houdt de provincie een stok achter de deur wat betreft wetgeving en het durven opleggen van BBT-maatregelen. Gedeputeerde meent dat de overheid daar veel scherper in moet zijn. Als er BBT-ruimte is, moet de provincie de maatregel gewoon opleggen en ook durven handhaven. Men weet echter dat dat niet voldoende is. Daarom is de wortel nodig, in de vorm van financieringsmogelijkheden en regelgeving, om Tata te verleiden de verduurzaming eerder in te zetten.

Van de 300 miljoen vloeit 150 miljoen voort uit de wettelijk opgelegde BBT-maatregel. Wat de overige 150 miljoen euro betreft, wordt thans bekeken waar die wordt ingezet.

Op de vraag of de provincie ook contact heeft met het Rijk bevestigt gedeputeerde dat er al ambtelijk contact heeft plaatsgevonden. Op 4 februari a.s. heeft gedeputeerde een overleg met minister Wiebes en staatssecretaris Van Veldhoven om lenW en EZK bij elkaar te brengen teneinde te kijken hoe Tata kan worden gestimuleerd, geprikkeld en uitgedaagd om nog meer te gaan doen. Wat heeft Tata daar financieel maar ook qua regelgeving voor nodig?

De heer Leerink (PvdD) refereerde aan de constatering dat Tata nu eenmaal een gegeven is. Gedeputeerde beaamt dat, in die zin dat hij niet de mogelijkheid heeft om Tata te sluiten. Daarmee wil de provincie niets afdoen aan het belang van de gezondheid van bewoners. De heer Van Tiggelen (PVV) gaf terecht aan dat er voortdurend gezocht wordt naar een balans tussen enerzijds gezondheid en veiligheid en anderzijds de economische waarde. Daar zit spanning op en moet op een zorgvuldige manier mee worden omgegaan. Mensen moeten erop kunnen vertrouwen dat in ieder geval sprake is van een gezondere omgeving waar hun kinderen gezond kunnen opgroeien.

De heer Leerink gaf voorts aan dat het feit dat men op grenzen stuit, nog niet wil zeggen dat de

situatie daarmee aanvaardbaar is geworden.

Gedeputeerde geeft aan dat de provincie eerlijk moet zijn en niet de indruk moet wekken dat zij alles kan veranderen. De provincie zal vanuit de mogelijkheden die zij heeft haar uiterste best doen. Soms zal zij de publiciteit opzoeken, maar soms is het ook weleens handig om het achter de schermen te doen en de lobby in Den Haag of Brussel in te zetten. Het feit dat de provincie in sommige gevallen zegt "daar gaan wij niet over" is niet bedoeld als dooddooener. Het geeft wel duidelijk de grenzen aan, maar de provincie blijft kijken wat zij binnen haar bevoegdheid kan doen. Soms wordt getracht om de regelgeving aan te scherpen en soms moet het gebeuren via het lobbytraject.

Het CDA vroeg of de fusiebesprekingen met Zweden mogelijk nog van invloed zijn op de financiële mogelijkheden van Tata. Gedeputeerde kan daar op dit moment niets over zeggen. Hij kijkt echter wel met enige hoop richting de fusie. Wellicht kan die nieuwe energie geven. Gedeputeerde verwacht dat Tata uiteindelijk in staat zal zijn om een groot deel van de transformatie voor zijn rekening te nemen. Voorts zal gezocht worden naar andere financiële mogelijkheden, bijvoorbeeld in Europa, om het versnellen. 2050 is de einddatum, maar aan alle kanten wordt getracht om het hele proces naar voren te halen. Om die reden wordt er ook een agenda voor de komende twee jaar opgesteld. Vandaag moet worden gestart om ervoor te zorgen dat de omgeving morgen al gezonder wordt.

Gedeputeerde sluit niet uit dat heel veel punten die in het Rekenkamerrapport genoemd worden, reeds teruggevonden kunnen worden in het onderhavige programma. Ten aanzien van de aanbevelingen die eventueel nog ontbreken, zullen GS kijken of ze alsnog kunnen worden toegepast.

Op de vraag van DENK waarom de minimalisatieverplichting voor sommige stoffen pas vanaf 2025 van kracht wordt, antwoordt gedeputeerde dat het wet- en regelgeving vanuit de Rijksoverheid betreft. De provincie zou het ook liever vandaag toepassen. De ZZS-inventarisatie wordt momenteel geanalyseerd door de Omgevingsdienst. Daaruit komt de minimalisatie-eis voor een deel van de ZZS naar voren. De provincie zal bekijken wat een en ander dan betekent. Wellicht komen er nog een aantal zaken uit naar voren die in de vergunning kunnen worden aangescherpt, zodat er nu al resultaten zichtbaar worden.

De heer Leerink (PvdA) gaf aan dat meer onderzoek ook kan leiden tot meer onzekerheid. Gedeputeerde meent dat die conclusie pas achteraf kan worden getrokken. Uit gezondheidsonderzoeken kan immers ook geruststellende informatie volgen. Bewoners hebben de provincie verzocht om niet te blijven onderzoeken, maar om aan de slag te gaan. Gedeputeerde geeft aan dat de provincie blijft monitoren en waar nodig onderzoek blijft doen, maar dat er vooral in gezamenlijkheid actie wordt ondernomen.

DENK vroeg of met de genoemde maatregelen ruimte bestaat voor extra vervuiling door andere bedrijven in de provincie. Gedeputeerde geeft aan dat het geluidzonebeheermodel voor het gehele IJmondgebied geldt. Als de provincie de vergunningen van Tata aanscherpt, betekent dat niet automatisch dat er meer ruimte voor andere bedrijven ontstaat.

Statenlid **Kostic** (PvdD) herhaalt haar vraag wat de provincie gaat doen om missers als die met de Pelletfabriek in de toekomst te voorkomen. Er blijkt onvoldoende grondig juridisch onderzoek te zijn verricht. Hoe kan dit in toekomstige gevallen worden voorkomen?

Het gebrek aan vertrouwen bij Statenlid Kostic is gestoeld op concrete cijfers van kankergevallen en het feit dat er nog steeds mensenlevens in gevaar zijn. Gedeputeerde gaf aan dat de provincie haar handtekening heeft gezet voor het behalen van de WHO-norm in 2030. Welke stoffen betreft het dan precies?

En hoe zeker is het dat die 150 miljoen euro echt geïnvesteerd wordt en dat het echt genoeg is?

Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat hij het als een uitdaging ziet om ook het vertrouwen van de Statenleden terug te krijgen. Hij heeft er vertrouwen in, niet alleen omdat er wordt geïnvesteerd in het programma en in de VTH, maar ook omdat er wordt geïnvesteerd in de mens bij de OD. Het gaat niet zozeer om wat er wel of niet kan, maar veel meer om de uitdaging om met elkaar te zoeken naar mogelijkheden. Waar is er aan ruimte in de BBT's? Momenteel vindt er een exercitie plaats om alle voorschriften van de vergunning langs de huidige wetgeving te houden. Gedeputeerde hoopt dat deze scherpste erin blijft. Die zou voor elke andere overheidsinstelling ook moeten gelden. Uiteindelijk zal men met elkaar de veiligheid en drive moeten hebben om te kijken naar de mogelijkheden. Gedeputeerde heeft daar vertrouwen in.

Tata heeft 300 miljoen euro toegezegd. De ene helft, 150 miljoen euro, kan de provincie wettelijk afdwingen op basis van de regeling in de voorschriften. Op de andere helft zijn al heel concreet projectmanagers gezet om te kijken waar Tata in gaat investeren. Sterker nog, Tata is ook bereid om met de bewoners te bekijken waarin Tata de andere 150 miljoen zou moeten gaan investeren. Voor een groot deel zal dat geld aangewend worden voor de Kooksfabriek. Volledige vervanging van de Kooksfabriek zal niet mogelijk zijn, aangezien de kosten daarvan vele malen hoger liggen. Het is echter wel mogelijk om met een flinke investering de overlast voor terug te dringen. Gedeputeerde hoopt dat binnen afzienbare tijd, door welke invloeden dan ook, alsnog het inzicht zal komen dat de volledige Kooksfabriek vervangen kan worden door een heel andere techniek. Achter de schermen wordt veelvuldig gekeken naar de mogelijkheden om Tata hiertoe alsnog te verleiden.

Tot slot merkt gedeputeerde op dat de WHO-norm betrekking heeft op fijnstof en stikstofdioxide.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Olthof voor diens beantwoording en geeft de Statenleden de gelegenheid voor een korte tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Roosendaal** (VVD) geeft aan dat de VVD kan instemmen met de afdoening van de motie Tata op basis van wat de gedeputeerde heeft gezegd over een lobby bij de Rijksoverheid om het ondernemingsklimaat van Tata te versterken. Als Tata investeringen doet, zou er ook een wortel tegenover moeten staan.

Gedeputeerde sprak over een versnelling van de maatregelen. Het is heel belangrijk voor de bewoners om te zien dat er nog tijdens de jonge jaren van hun kinderen echt serieus geïnvesteerd wordt en dat er resultaten worden bereikt met het verbeteren van de gezondheid. Anderzijds is het belangrijk dat de provincie Noord-Holland laat zien dat zij het ondernemersklimaat serieus neemt en dus Tata ook beloont voor de draai die het bedrijf heeft gemaakt. De heer Roosendaal snapt dat de provincie een stok achter de hand wil hebben voor het moment dat Tata zich niet houdt aan de

vrijwillige stap naar voren. Het is voor hem echter nog niet geheel duidelijk of de gedeputeerde zegt: "ik houd een stok achter de deur" of "ik moet de maatregel opleggen." Als gedeputeerde meent dat hij de maatregel moet opleggen, is het bovendien nog maar de vraag of Tata Steel diezelfde mening is toegedaan. Zo niet, dan voorziet de heer Roosendaal de nodige juridische procedures. Die zullen het proces niet versnellen maar juist vertragen. Een en ander is niet nog niet voldoende helder gemaakt door de gedeputeerde. De heer Roosendaal maakt zich daar zorgen over. Voorts maakt hij zij zorgen over het extern salderen, dat een enorme kans biedt om de stikstofreductie significant omlaag te krijgen. De heer Roosendaal meent dat hier door alle partijen bijzonder makkelijk overheen wordt gestapt en vraag iets expliciet meer aandacht voor.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

Gedeputeerde Olthof wil misverstanden over de stok en de wortel voorkomen. De stok betreft uiteindelijk de BBT-maatregelen die binnenwettelijk kunnen en moeten worden opgelegd. Daar heeft de provincie geen keuze in. Tata zal het daar soms niet mee eens zijn, wat kan resulteren in een procedure. Het zal dan echter toch moeten gebeuren. De provincie acht deze maatregelen echter niet voldoende om daadwerkelijk grote winst te boeken. Om te versnellen wordt bekeken welke aanvullende BBT+-maatregelen kunnen worden getroffen om uiteindelijk de omgeving nog gezonder te krijgen. Daartoe is een wortel nodig. Een en ander bevindt zich namelijk in de vrijwillige sfeer. Met behulp van financiële middelen en regelgeving (in overleg met het Rijk) zal Tata verleid moeten worden tot het zetten van die stappen.

Gedeputeerde wil ook geen misverstand laten bestaan over de Pelletfabriek. Er heeft een kosteneffectiviteitsonderzoek plaatsgevonden en er ligt een heel duidelijk juridisch advies waaruit blijkt het geen vrije keuze betreft, maar dat de maatregel voortvloeit uit BBT36 en dus opgelegd móet worden. Gedeputeerde heeft dan niet de ruimte om te zeggen: "dit doen we wel en dit doen we niet." Het was een reëel risico dat Tata het er niet mee eens zou zijn en dat zij bezwaarprocedures zou instellen. Men is dan al gauw weer een paar jaar verder. Tata heeft nu zelf heeft aangekondigd om die stap voorwaarts te zetten en bereid te zijn om 300 miljoen euro te investeren.

De afgelopen weken hebben ook binnen het college gesprekken plaatsgevonden over hoe de stikstofruimte van Tata kan worden benut. Overigens is de stikstof van Tata diffuse stikstof. Met andere woorden, het is geen directe bron die gedeputeerde rechtstreeks kan toepassen voor bijvoorbeeld een bouwproject elders in de provincie. Dat ligt veel complexer. Het komt eigenlijk ten goede aan de landelijke stikstofdeken. Het feit dat het uiteindelijk voortvloeit uit de wet- en regelgeving en een verplichte maatregel betreft, betekent dat die keuze er niet is en 100% van die stikstofruimte gebruikt wordt voor de natuur. Maar gedeputeerde Olthof geeft aan dat de provincie ook wat andere subsidieregelingen of BBP+ betreft zal kijken hoe de stikstofruimte wordt benut en hoe die op andere manier kan worden ingezet. Hoe kan deze gesaldeerd worden met andere trajecten?

De heer **Roosendaal** (VVD) adviseert gedeputeerde om nog eens goed na te gaan of Tata nog eens dezelfde zienswijze erop nahoudt als de provincie om te voorkomen dat de hakken in het zand worden gezet.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

Gedeputeerde Olthof antwoordt ook richting de heer Roosendaal (VVD) dat dit bij Tata gecheckt is.

Men heeft aangegeven dat die 150 miljoen van de 300 miljoen beschikbaar is om de maatregel voor de Pelletfabriek daadwerkelijk uit te voeren. Er wordt momenteel met Tata niet gesproken over procedures, maar vooral over het moment van realisatie. Gedeputeerde geeft wel de winstwaarschuwing af gedeputeerde niet uitsluit dat er in de toekomst best wel eens een meningsverschil zal zijn met Tata of Harsco over een maatregel die naar mening van de provincie op grond van de BBT moet worden opgelegd, met als gevolg dat Tata een procedure kan opstarten. Dat is echter niet het uitgangspunt. De provincie zal altijd proberen om het op een goede en zorgvuldige manier voor elkaar te krijgen.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording en rondt het agendapunt af.

5.b Motie Tata afdoen

De **voorzitter** verzoekt de Statenleden om via de chat of mail aan te geven of zij onderhavige motie al dan niet als afgehandeld beschouwen.

Zij concludeert dat de motie Tata als afgehandeld kan worden beschouwd.

6. B-agenda VTH

6.a Brief GS aan PS inzake ontwikkeling VTH bij provinciale bedrijven d.d. 17 december 2020

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor een mededeling.

Gedeputeerde **Olthof** geeft aan dat er een verzoek van Tata ligt van afgelopen januari over uitstel voor de filterinstallatie voor de sinterfabriek. De provincie heeft daar in eerste instantie niet mee ingestemd. Het verzoek is in december 2020 nogmaals gedaan. Door corona en de tweede lockdown is er vertraging ontstaan bij een aantal onderdelen van de sinterfabriek. GS hebben derhalve ingestemd met een uitstel van 31 januari tot 30 april voor het in gebruik nemen van de filterinstallatie. Gedeputeerde heeft geconstateerd dat er ontzettend hard gewerkt wordt. Het betreft onderdelen van de filterinstallatie van de technische installatie die niet geleverd kunnen worden, waardoor er vertraging is ontstaan. Gelet op de overmacht heeft de provincie alsnog ingestemd met het verzochte uitstel.

7. Rondvraag portefeuille dhr. Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid & Milieu)

Er zijn geen aanmeldingen voor de rondvraag ontvangen.

8. Sluiting

De voorzitter dankt alle aanwezigen voor hun bijdrage en sluit de vergadering om 22.08 uur.

De eerstvolgende vergadering van de Statencommissie NLG zal plaatsvinden op maandag 8 februari 2021 om 13.15 uur.